

Važnost suradnje dječjeg vrtića i lokalne zajednice u provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

---

Grabić, Jadranka

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:142186>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Sveučilišni diplomski studij

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Jadranka Grabić

**Važnost suradnje dječjeg vrtića i lokalne zajednice u
provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i
obrazovanja**

Diplomski rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za predškolski odgoj

Sveučilišni diplomski studij

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Važnost suradnje dječjeg vrtića i lokalne zajednice u provedbi
kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Diplomski rad

Student/ica:

Jadranka Grabić

Mentor/ica:

izv. prof. dr. sc. Violeta Valjan Vukić

Zadar, 2024.

Ja, Jadranka Grabić, ovime izjavljujem da je moj diplomski rad pod naslovom **Važnost suradnje dječjeg vrtića i lokalne zajednice u provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 28. listopada 2024.

Zahvala

Prije svega, htjela bih izraziti duboku zahvalnost svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Violeti Valjan Vukić, za nesebičnu podršku, stručno vodstvo i ohrabrenje tijekom izrade ovog diplomskog rada. Vaša znanja, savjeti i upute bili su od neprocjenjive važnosti, kako za razvoj ovog rada, tako i za moje osobno profesionalno usavršavanje. Hvala Vam što ste bili ne samo mentor, već prijatelj te inspiracija kroz cijeli ovaj proces.

Posebnu zahvalnost dugujem svom suprugu Goranu, koji je cijelo vrijeme bio moja najveća podrška, pružajući mi strpljenje, razumijevanje i ljubav. Hvala ti što si bio uz mene u svim trenucima, čak i kad je bilo najteže, i što si mi dao snagu da ne odustanem.

A najveće hvala mom sinu Marku, koji me svaki dan podsjeća na prave vrijednosti života i daje mi razlog da težim ka najboljoj verziji sebe. Tvoja radost i osmijeh su mi bili najveći izvor motivacije.

Bez vas troje, ovaj rad ne bi bio moguć. Hvala vam od srca!

Sažetak

Važnost suradnje dječjeg vrtića i lokalne zajednice u provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Predmet istraživanja diplomskoga rada jest važnost suradnje ustanova ranog i predškolskog odgoja s lokalnom zajednicom u provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja. Poznato je da se djeca razvijaju u obiteljskom okruženju, institucionalnom te okruženju društvene zajednice kojoj pripadaju. Sama suradnja s obiteljima ključna je za stvaranje poticajnog okruženja u kojem djeca mogu razvijati sve svoje potencijale. Kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje temelji se na vrijednostima kao što su znanje, identitet, humanizam, tolerancija, odgovornost, autonomija te kreativnost. Stoga, uključivanje obitelji i zajednice u rad ustanove bitno osnažuje ove vrijednosti jačajući kvalitetu rada te vrtićki kurikulum. Jedino vrtić usmjeren na zajednicu, koji jača interakcije i koristi resurse zajednice, omogućuje djeci kvalitetan i smislen prostor za učenje i cjelovit rast. Pri tome su od ključne važnosti odgojiteljske kompetencije i njegova senzibilnost za aktivno sudjelovanje u zajednici, jer jedino odgojitelj koji aktivno sudjeluje u zajednici i koristi resurse koje ista daje razvija spremnost za partnerske odnose s obitelji i zajednicom. Suradnja s lokalnom zajednicom je ključna za doprinos raznim aspektima kvalitete ustanove, uključujući obrazovne programe, profesionalni razvoj odgojitelja, aktivno uključivanje roditelja te kulturne i društvene aktivnosti. Sve ove komponente zajedno čine ustanovu prepoznatljivom u zajednici.

Suradnja koja uključuje obitelji i iskorištava lokalne resurse ne samo da obogaćuje kurikulum i pedagoški pristup, već i promiče razvoj djece kao aktivnih i odgovornih članova zajednice. Stoga, predškolske ustanove koje aktivno surađuju s lokalnom zajednicom postaju središte učenja i rasta, pružajući djeci temelje za cjeloživotno učenje i osobni razvoj.

Ključne riječi: zajednica, obitelj, vrtić, kurikulum, suradnja, partnerstvo.

Summary

The importance of cooperation between kindergartens and the local community in the implementation of the early childhood and preschool curriculum

The thesis addresses the topic of cooperation between early childhood and preschool education institutions and the local community. It is well-known that children develop within the family environment, institutional settings, and the social community to which they belong. The cooperation with families is crucial for creating a stimulating environment in which children can develop their full potential. The curriculum for early childhood and preschool education is based on values such as knowledge, identity, humanism, tolerance, responsibility, autonomy, and creativity. Therefore, the inclusion of family and the community in the work of the institution significantly strengthens these values, enhancing the quality of work and the kindergarten curriculum. Only a kindergarten oriented towards the community, which strengthens interactions and uses community resources, enables children to have a quality and meaningful space for learning and holistic growth. In this, the educator's competencies and sensitivity for active participation in the community are of crucial importance, as only an educator who actively participates in the community and uses the resources it provides develops readiness for partnership relations with parents and the community. Cooperation with the local community is essential as it contributes to various aspects of the institution's quality, including educational programs, professional development of educators, active involvement of parents, as well as cultural and social activities. All these components together make the institution recognizable in the community.

Cooperation that involves families and utilizes local resources not only enriches the curriculum and pedagogical approach but also promotes the development of children as active and responsible members of the community. Therefore, preschools that actively cooperate with the local community become centers of learning and growth, providing children with the foundations for lifelong learning and personal development.

Keywords: community, family, kindergarten, curriculum, cooperation, partnership.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Razvoj i primjena Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj u Republici Hrvatskoj	2
2.1. Ključna načela Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj.....	3
2.2. Vrijednosti kao temelj Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj	4
2.3. Osiguranje dobrobiti djeteta kao temeljni cilj Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.....	5
3. Suvremeno shvaćanje djeteta i uloga poticajnog okruženja u ranom i predškolskom odgoju	6
4. Suradnja i/ili partnerstvo u odgojno-obrazovnim ustanovama, kao preduvjet za uspješan razvoj.....	9
4.1. Suradnja vrtića i lokalne zajednice kao ključ za unapređenje odgojno-obrazovnog procesa i cjelovit razvoj djeteta	10
4.2. Suradnja obitelji, odgojitelja i lokalne zajednice, temelj za cjelovit razvoj djeteta u ustanovama ranog i predškolskog odgoja	13
5. Primjeri suradnje s lokalnom zajednicom	16
5.1. Zavičajni muzej Benkovac	16
5.2. Gradska knjižnica Benkovac	21
5.3. Turistička zajednica Benkovac.....	24
5.4. Osnivač, Grad Benkovac.....	25
5.5. Osnovna škola Benkovac	26
5.6. Javna vatrogasna postrojba Benkovac.....	28
5.7. Moto klub BiK Benkovac	30
5.8. Suradnja s OPG Ivanišević.....	31
6. Empirijsko istraživanje.....	33
6.1. Problem istraživanja.....	33
6.2. Cilj istraživanja	33
6.3. Zadaci istraživanja.....	33
6.4. Hipoteze istraživanja	34
6.5. Metodologija istraživanja.....	34

6.5.1. Mjerni instrument, postupak i obrada podataka	34
6.5.2. Uzorak ispitanika.....	35
7. Analiza istraživanja	36
7.1. Struktura ispitanika prema socio-demografskim obilježjima.....	36
7.1.1. Struktura ispitanika s obzirom na spol	36
7.1.2. Dobna struktura ispitanika	36
7.1.3. Radno iskustvo ispitanika.....	37
7.1.4. Završeni studij	38
7.1.5. Odgojno-obrazovna ustanova zaposlenika s obzirom na vrstu osnivača	39
7.1.6. Struktura ispitanika po županijama	39
7.1.7. Struktura ispitanika prema lokaciji rada.....	40
7.2. Suradnja s lokalnom zajednicom kroz pedagošku godinu	41
7.3. Učestalost i obrasci suradnje s dionicima/ustanovama iz lokalne zajednice	42
7.4. Mišljenje o benefitima suradnje vrtića s lokalnom zajednicom na odgojno-obrazovni rad.....	44
7.5. Inicijativa za pokretanje suradnje između dječjeg vrtića i institucija u lokalnoj zajednici	45
7.6. Zadovoljstvo podrškom i potporom koju odgojitelji dobivaju za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom	47
7.7. Prepreke za ostvarenje suradnje s institucijama iz lokalne zajednice	48
7.8. Kompetencije i stručno usavršavanje odgojitelja za suradnju s lokalnom zajednicom	50
7.9. Sudjelovanje djece u aktivnostima organiziranim u suradnji s lokalnom zajednicom..	52
7.10. Utjecaj suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj dobrobiti kod djece.....	52
7.11. Razvoj kurikuluma vrtića kroz suradnju s lokalnom zajednicom	54
8. Zaključak.....	57
9. Literatura	59
10. Prilozi	61

1. Uvod

Dječji vrtić, uz obitelj, ima ključnu ulogu u postavljanju temelja za budući uspjeh djece u ključnim životnim aspektima kao što su obrazovanje, dobrobiti, zapošljavanje i socijalna integracija. Visokokvalitetno obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu ne samo da predstavljaju temeljna prava svakog djeteta, već i sredstva koja potiču njihov sveobuhvatan razvoj, neovisno o njihovom društvenom ili ekonomskom statusu. Interakcije između odraslih i djece, kao i djece međusobno, od ključnog su značaja za razvoj tjelesnog, socijalnog, emocionalnog i kognitivnog razvoja djece. Kroz razmjenu znanja, iskustava i mišljenja te izražavanje emocija, djeca stalno proširuju svoje spoznaje. Interakcije im omogućuju razvijanje slike o sebi, osjećaj pripadnosti zajednici i razumijevanje svijeta u kojem žive. (Tankersley i sur., 2012)

U ovom važnom obrazovnom procesu odgojitelji imaju ključnu ulogu. Naime, na temelju svojih znanja, sposobnosti i kompetencija, oni ne samo da poučavaju djecu o osnovnim znanjima, već ih i potiču na ispravno ponašanje i usmjeravaju prema pozitivnim društvenim vrijednostima, a istovremeno igraju važnu ulogu u prepoznavanju individualnih interesa i talenata kod djece što doprinosi prilagođavanju edukativnog procesa svakom djetetu pojedinačno. Dječji vrtići kreiraju brojne prilike za suradnju s obitelji i širom lokalnom zajednicom uključujući različite institucije, udruge i kulturne ustanove, stoga, ova suradnja ne samo da obogaćuje obrazovni program, već i omogućava djeci da kroz različite aktivnosti dožive i uče nove stvari na njima zanimljiv način. Otvorenost i suradnja ustanove za rani odgoj s lokalnom zajednicom omogućuju različite oblike izravne i neizravne podrške u ostvarivanju i unapređivanju njezine kvalitete. (Slunjski i sur., 2012). Na primjer, posjeti lokalnim muzejima ili radionice organizirane u suradnji s lokalnim umjetnicima mogu znatno obogatiti iskustvo djece i pružiti im jedinstvene uvide u kulturu i znanost. Međutim, prilikom organizacije takvih aktivnosti, odgojitelji moraju biti izuzetno oprezni u odabiru lokacija i programa kako bi osigurali sigurnost i primjerenost sadržaja za djecu, a važno je da aktivnosti budu usklađene s interesima i potrebama djece kako bi potaknule njihovu znatiželju i motivaciju za učenje. Krajnje je važno da se obrazovni proces odvija kroz igru i zabavu, budući da je to prirodni način na koji djeca uče i razvijaju se. Svaka aktivnost ili radionica koju vrtić organizira trebala bi imati jasan edukativni cilj, osmišljen tako da djeca kroz zabavne i interaktivne aktivnosti stječu nova znanja i vještine čime se osigurava da vrtić ne samo da ispunjava osnovne obrazovne standarde, već i aktivno doprinosi cjelovitom razvoju djece kako bi bila sprema za izazove koje donosi suvremeno društvo.

2. Razvoj i primjena Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj u Republici Hrvatskoj

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22) predškolski odgoj i obrazovanje te skrb za djecu rane i predškolske dobi smatraju se dijelom sustava odgoja, obrazovanja i brige za djecu. U sklopu takvog odgoja podrazumijevaju se programi odgoja, obrazovanja, zaštite zdravlja, prehrane i socijalne skrbi u dječjim vrtićima. Dječji vrtić, pak, predstavlja „javnu ustanovu koja se bavi s djelatnosti predškolskog odgoja kao javnom službom“ (ZPDO, čl. 1). Autori Slunjski i sur. (2012) ističu kao je isti dopuna obiteljskom odgoju.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) proizašao je iz dugotrajnog i zahtjevnog procesa usmjerenog na unaprjeđenje odgojno-obrazovne prakse u vrtićima. Stoga, vrtići su percipirani kao kompleksni sustavi gdje svaki aspekt funkcioniranja međusobno ovisi i doprinosi cjelokupnom razvoju. Uspjeh kurikuluma stoga ovisi o suradnji svih uključenih strana, uključujući interakciju s prostorom, organizaciju aktivnosti te način komunikacije i odnosa među djelatnicima i djecom.

S obzirom na to, djelatnici vrtića razvijaju kurikulum na temelju svog profesionalnog znanja, motivacije za poboljšanje i kontinuiranog profesionalnog razvoja. Kurikulum je "otvoren" prema vanjskom svijetu i teži ka suradnji s obiteljima, drugim vrtićima i relevantnim institucijama što je ključno za njegov uspješan razvoj i integraciju u širu zajednicu.

Ovaj kurikulum se temelji na brojnim nacionalnim dokumentima i međunarodnim konvencijama kao što su: "Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi" iz 1991., "Konvencije o pravima djeteta" iz 2001., i "Nacionalnog okvirnog kurikuluma" iz 2011. godine. Dodatno, temelji se i na znanstvenim istraživanjima i primjerima dobre prakse iz Hrvatske i svijeta. (NKRPOO, 2015)

Nadalje, NKRPOO (2015) pridaje veliku važnost razvoju pedagoške prakse i kurikuluma kao neprekidnom procesu. Razvoj kurikuluma nije samo unaprjeđenje već kontinuirana evolucija koja odražava stvarna iskustva i potrebe ustanova. Iskustva vrtića u Republici Hrvatskoj pokazala su da je kurikulum izvediv i da može služiti kao inspiracija i model za druge vrtiće u procesu njegove implementacije.

Dakle, rani i predškolski odgoj i obrazovanje dio su šireg sustava odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj i važni su za razvoj djece od šest mjeseci do polaska u osnovnu školu. Kurikulum naglašava da pristup obrazovanju i odgoju treba biti prilagođen specifičnim uvjetima svake ustanove, uzimajući u obzir kadrovske, prostorne i socijalne kontekste.

2.1. Ključna načela Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj temelji se na nekoliko ključnih načela koja osiguravaju njegovu koherentnost i efikasnost. Ta načela uključuju fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa, partnerstvo vrtića s obitelji i širom zajednicom te kontinuitet u odgoju i obrazovanju.

Fleksibilnost u obrazovanju je ključna s obzirom na to da kurikulum potiče prilagodbu procesa specifičnim potrebama i interesima djece. Stoga, "omogućujući izražavanje prijedloga, inicijativa i sugestija" (NKRPOO, 2015), uspostavlja se razvojno i humanistički orijentirano obrazovno okruženje. Zatim, partnerstvo s obitelji i zajednicom predstavlja temelj za učinkovitu suradnju. Kurikulum ističe važnost uvažavanja roditelja i skrbnika kao "ravnopravnih članova vrtića" (NKRPOO, 2015), čime se obogaćuje odgojno-obrazovni proces i olakšava prilagodba obrazovanja individualnim potrebama djece. Štoviše, kontinuitet u odgoju igra važnu ulogu u stvaranju uvjeta koji podupiru neprekidan razvoj djeteta. Kurikulum podcrtava kako je "premošćivanje barijera koje izazivaju stres pri prijelazima" (NKRPOO, 2015) ključno za osiguranje glatkih prijelaza unutar obrazovnog sistema. Također, otvorenost za učenje i unaprjeđivanje prakse je neophodna za stalni razvoj odgojitelja i stručnjaka. Promovirajući "kontinuirano profesionalno usavršavanje i inovacije u praksi" (NKRPOO, 2015), kurikulum zagovara cjeloživotno učenje i profesionalni razvoj koji doprinose kvaliteti obrazovanja.

Kroz implementaciju ovih načela, Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje usmjerava obrazovanje prema stvaranju inkluzivnoga, prilagodljivog i visokokvalitetnog obrazovnog okruženja koje je spremno odgovoriti na različite potrebe i izazove u odgoju mladih generacija.

2.2. Vrijednosti kao temelj Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj temelji se na vrijednostima izvedenima iz humanističkog naslijeđa društva i civilizacije koje su važne za oblikovanje odgojno-obrazovnih ciljeva. Prema kurikulumu, "vrijednosti usmjeravaju odgojno-obrazovno djelovanje ka osiguravanju individualne i društvene dobrobiti" (NKRPOO, 2015). Ove vrijednosti obuhvaćaju znanje, identitet, humanizam, toleranciju, odgovornost, autonomiju i kreativnost, a čije značajke detaljnije razmatramo u nastavku.

Znanje se vrednuje kao osnova za razumijevanje i kritičko promišljanje svijeta što je ključno za dječji razvoj, ono „omogućuje djetetu razumijevanje i kritičko promišljanje svega što ga okružuje" (NKRPOO, 2015). Humanizam i tolerancija potiču prihvatanje različitosti i pravedno postupanje prema svima, što se smatra temeljem za izgradnju pravednijeg društva, "podrazumijevaju prihvatanje i poštovanje živog bića i njegova dostojanstva" (NKRPOO, 2015).

Identitet podupire razvoj osobnog i kulturnog identiteta, što je važno u globaliziranom svijetu, dok odgovornost promiče aktivno sudjelovanje djece u društvenom životu i razvijanje svijesti o društvenim obavezama. Nadalje, autonomija potiče samostalno mišljenje i djelovanje, važno za razvoj neovisnosti, ona „se ostvaruje odgojno-obrazovnim procesom usmjerenim razvoju samostalnog mišljenja, odlučivanja i djelovanja djeteta" (NKRPOO, 2015).

I naposljetku, kreativnost kao odgojna vrijednost potiče divergentno mišljenje i inovativnost, ključne za moderno obrazovanje. "Kreativnost kao odgojna vrijednost predstavlja osnovu razvoja djeteta u inicijativnu i inovativnu osobu" (NKRPOO, 2015).

Sve spomenute vrijednosti stvaraju temelj za cjelovit odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj, usmjeravajući djelovanje prema razvoju kompetentnih, odgovornih i osjetljivih pojedinaca.

2.3. Osiguranje dobrobiti djeteta kao temeljni cilj Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje usmjerava se na osiguranje dobrobiti djeteta kao ključnog cilja, naglašavajući da je „osiguranje dobrobiti multidimenzionalni, interaktivni, dinamični i kontekstualni proces" (NKRPOO, 2015). Ovo usmjerenje sugerira holistički pristup planiranju odgojno-obrazovnoga procesa koji integrira zdravo i uspješno individualno funkcioniranje te pozitivne socijalne odnose u kvalitetnom okruženju vrtića. U tom kontekstu, razmatraju se tri ključna aspekta dobrobiti: osobna, emocionalna i tjelesna dobrobit, obrazovna dobrobit te socijalna dobrobit.

U okviru osobne, emocionalne i tjelesne dobrobiti, osigurava se sveobuhvatna briga o zdravlju i zadovoljstvu djeteta, uključujući „razvoj motoričkih vještina, usvajanje higijenskih, prehrambenih i kretnih navika kao preduvjeta zdravlja, i samopoštovanje i samosvijest djeteta" (NKRPOO, 2015). Nadalje, naglasak je postavljen na osiguranje razvoja djetetovog identiteta i samostalnosti u mišljenju i djelovanju, kao i na sposobnost privremene odgode zadovoljavanja svojih potreba.

Što se tiče obrazovne dobrobiti, usmjerena je na „uspješno funkcioniranje i razvijanje osobnih potencijala djeteta, uključujući spoznajne, umjetničke, motoričke sposobnosti" (NKRPOO, 2015). Ovaj aspekt obuhvaća poticanje radoznalosti, inicijativnosti, kreativnosti i kritičkog mišljenja, te osvještavanje procesa vlastitog učenja.

Paralelno s tim, socijalna dobrobit se koncentrira na „uspješno interpersonalno funkcioniranje i razvijanje socijalnih kompetencija" (NKRPOO, 2015). Ovaj segment uključuje razumijevanje i prihvaćanje različitosti, uspostavljanje i održavanje kvalitetnih odnosa, aktivno sudjelovanje u zajednici te etično, solidarno ponašanje.

Glavni cilj kurikuluma jest osigurati cjelovit razvoj, odgoj i učenje djece, uz naglasak na jačanje njihovih kompetencija. Kurikulum polazi od gledanja na dijete kao na cjelovitu osobu i prepoznaje integriranu prirodu njegovog procesa učenja. "Različiti segmenti odgojno-obrazovnoga procesa trebaju biti integrirani u cjelinu" (NKRPOO, 2015) čime se osigurava kontinuirani razvoj i praćenje djetetovih potreba i potencijala kroz sve segmente zajedničkog življenja u vrtiću.

3. Suvremeno shvaćanje djeteta i uloga poticajnog okruženja u ranom i predškolskom odgoju

Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja naglašava važnost inkluzivnog okruženja koje potiče kreativnost, građansku odgovornost i demokratsko sudjelovanje djeteta u zajednici vrtića (NKRPOO, 2015). Nadalje, suvremeni kurikulum usmjerenost stavlja na dijete i njegove potrebe, a ne na sadržaj ili područja obrazovanja. Sama usmjerenost na dijete pak znači priznavanje postojanja individualnih razlika, tj. „razvoj i odgoj individualnosti, autonomije i slobode svakog djeteta“ (Miljak, 1996: 32). Način na koji se shvaća dijete predstavlja osnovu za oblikovanje svih aspekata odgojno-obrazovnog procesa. Ovo shvaćanje utječe i na kvalitetu života djeteta kao i na njegov odgoj i učenje unutar ustanova za rani odgoj (Slunjski i sur., 2012).

Autorice Visković i Višnjić Jevtić (2019) ističu da je rano i predškolsko djetinjstvo period intenzivnog učenja, razvoja ličnosti i osobnosti, razvoja vještina i socijalizacije kao procesa prihvaćanja kulturološkog konteksta. Suvremeno shvaćanje dijete vidi kao cjelovito biće, aktivnog subjekta vlastitog odgoja i obrazovanja. Dijete je prikazano kao znatiželjno i kompetentno biće s raznovrsnim interesima, mogućnostima, znanjima i razumijevanjima. Vođeno prirodnom znatiželjom, dijete istražuje svijet oko sebe i aktivno stječe znanja (Slunjski, 2008). Interes djeteta za istraživanjem i otkrivanjem je vrlo snažan u prvih šest godina života. Dijete istražuje u skladu s razvojnim potrebama, no predmeti i akcije istraživanja ovise o njegovu okruženju (Došen Dobud, 2005).

Organizacija koja uči je odgojno-obrazovna ustanova koja kontinuirano napreduje, pri čemu se znanje oblikuje kroz aktivno sudjelovanje i razmjenu svih sudionika. U takvom okruženju, svi sudionici djeluju kao ravnopravni partneri te se, kako ističe autorica Slunjski (2006: 1), znanje „konstruira i sukonstruira na temelju aktivne uključenosti i razmjene svih sudionika“, pritom misleći na djecu, odgojitelje, obitelj te lokalnu zajednicu, kako bližu tako i širu. Sam kurikulum treba pratiti navedeno, stoga, „treba polaziti od trenutne točke razvojnog kontinuuma svakog pojedinog djeteta i korespondirati s njegovim osobnim preferencijama, stilom učenja i ranijim iskustvom i znanjem“ (Slunjski, 2001: 27).

Dijete je bogato potencijalima te vođeno prirodnom znatiželjom, stoga svoje znanje neprekidno aktivno izgrađuje, odnosno konstruira. U ranoj i predškolskoj dobi dijete je sposobno samostalno organizirati vlastite aktivnosti putem kojih se ostvaruje njegov socijalni, emotivni i intelektualni razvoj.

Također, dijete istražuje i pokušava spoznati svijet oko sebe, pri čemu svako novo iskustvo razumijeva kroz već stečena znanja, rekonstruira ih na novi način i uklapa u postojeća znanja. Odgojiteljeve kompetencije i razumijevanje trenutnog razvojnog stupnja imaju izniman utjecaj na daljnji tijek razvoja djetetovih kompetencija. (Tomljanović i dr., 2019). Stoga, Miljak (1996: 36) navodi, „da bi dijete moglo izraziti svoju kreativnost treba imati stanovitu slobodu i mogućnosti za pogreške, te stanovito prihvaćanje i vrednovanje od strane odgojitelja/odrasle osobe“. Autorica Bašić (2011) se također bavila tematikom suvremene slike o djetetu, koja se slaže sa svime navedenim u prethodnom dijelu članka, te naglašava, kako ne postoji opća univerzalna priroda dijeta iz koje se može lako definirati što mu je potrebno za zdravi razvoj, već da se to oslikava u svakom djetetu individualno. Dijete istražuje svoje fizičko i socijalno okruženje, oslanjajući se na vlastita iskustva i osjetila kako bi stvorilo prve slike o svijetu. Odrasli ne mogu izravno prenijeti svoje razumijevanje na dijete, umjesto toga, dijete mora samostalno istraživati i upoznavati svijet. Dok rješava jednostavne probleme, dijete postupno mijenja i nadograđuje svoju sliku o svijetu. Dakle, odgojitelj ne podučava izravno, već potiče djecu na razmišljanje i samostalno rješavanje problema, stvarajući poticajno okruženje za istraživanje i donošenje zaključaka. On podržava razvoj misaonih procesa, pri čemu je sam proces traženja rješenja važniji od konačnog ishoda. (Slunjski, 2008).

Zadaća odraslih je omogućiti djeci bogatu i poticajnu okolinu te složene situacije koje će potaknuti dječje učenje i igru (Goswami, 2015). Mnogi suvremeni autori, poput Marije Montessori i Rudolfa Steinera, smatraju da je bogato i poticajno prostorno-materijalno okruženje ključni preduvjet za kvalitetno učenje i cjelovit razvoj djeteta. (Valjan Vukić 2012). Socijalno okruženje čine djeca, stručni potencijali, kao i odnosi i komunikacija, dok fizičko okruženje obuhvaća materijalne i prostorne potencijale dječjeg vrtića (Miljak, 1996 prema Mlinarević, 2004).

Poticajno okruženje obuhvaća svaki prostor u kojem se provodi odgojno-obrazovni rad, gdje djeca i odrasli zajedno uče i stječu nova iskustva i znanja. Vrtić je sastavni dio šire društvene zajednice te ga ne treba nepotrebno izolirati od nje. Pripremajući djecu za život, važno je omogućiti im da promatraju, uče i samostalno otkrivaju prirodne i društvene zakonitosti svijeta oko sebe. U unutarnjem prostoru vrtića i u prirodnom okruženju djeca imaju priliku za istraživanje, eksperimentiranje i manipulaciju prirodnim materijalima, što potiče aktivne metode učenja. „Takvo okruženje stimulatивно djeluje na dječju samoinicijativnost, razvija samopouzdanje i omogućava svakom pojedincu razvoj u skladu s osobnim potencijalima" (Valjan Vukić, 2012: 131).

Usmjerenost na dijete, njegove potrebe i interes nepogrešiv je put u organizaciji sociopedagoških i prostorno materijalnih uvjeta rada, kao preduvjeta razvoja dječjih potencijala (Nenadić-Bilan, 2016).

Suvremeno shvaćanje djeteta kao cjelovitog, aktivnog i kompetentnog bića temelj je za oblikovanje kvalitetnog odgojno-obrazovnog procesa. Dijete je istraživač svojeg prostornoga i socijalnog okruženja, koje kroz aktivno sudjelovanje i razmjenu iskustava s vršnjacima i odraslima razvija svoje cjelokupne potencijale. Uloga odgojitelja i njegovih kompetencija je iznimno važna, ali ne kroz izravno poučavanje, već poticanje djece na samostalno istraživanje, razmišljanje i rješavanje problema, stvarajući uvjete za donošenje zaključaka i podržavajući misaone procese. Poticajno okruženje, koje uključuje raznovrsne materijalne i prostorne resurse kojima djeca neometano manipuliraju te su im na dohvat ruke, omogućava djeci da stječu iskustva koja potiču njihov cjelovit razvoj. U takvom okruženju, djeca imaju priliku razvijati samopouzdanje, samoinicijativnost i kompetencije potrebne za aktivno sudjelovanje u društvu, pripremajući ih za život u svijetu koji ih okružuje.

4. Suradnja i/ili partnerstvo u odgojno-obrazovnim ustanovama, kao preduvjet za uspješan razvoj

U praksi se dosta često koriste termini suradnje i partnerstva kao istoznačnih suradničkih odnosa, no u pozadini se oni razlikuju, stoga je njihovo razlikovanje iznimno važno za uspješno uspostavljanje i održavanje kvalitetnih odnosa unutar odgojno-obrazovne ustanove, a sve u svrhu što boljeg i cjelovitijeg razvoja djece.

Autorica Ljubetić (2009) slobodnu komunikaciju i razvoj suradničkih odnosa smatra iznimno važnima te naglašava kako organizacije koje žele ubrzano rasti moraju osigurati uvjete za razvoj istih. Taj razvoj nikako nije moguć u zatvorenom, tradicionalnom sustavu, stoga je jedan od ključnih koraka za prijelaz dječjeg vrtića iz tradicionalne organizacije u suvremenu, jer upravo takva organizacija stvara uvjete za nesmetanu komunikaciju i interakciju u svim smjerovima.

Temeljno obilježje suradničkih odnosa je svakako hijerarhijski odnos, gdje ustanova zauzima viši položaj što nužno podrazumijeva neravnopravnost partnera u odnosu. Takav odnos „rezultira usmjerenošću na rješavanje „problema ustanove“, a obitelji su samo u funkciji njihova rješavanja i to samo one obitelji koje pokazuju želju za suradnjom. One obitelji koje ne pokazuju interes, marginaliziraju se i ustanova ne ulaže napore u traganju za mogućim novim putevima njihova uključivanja“ (Ljubetić, 2014: 6).

U tom slučaju dijete dolazi do nezavidne i frustrirajuće situacije jer se nalazi između dvije strane koje se često doimaju i kao suprotstavljene. Sa suprotne strane imamo partnerski odnos u kojem i ustanova i obitelj dijete stavljaju u centar pozornosti, njegovu dobrobit, potrebe i kapacitete. Dakle, u partnerskom odnosu obje strane imaju iste interese, ciljeve i zadaće, te kako navodi autorica Ljubetić (2014: 6), „njihova opredijeljenost je pružanje maksimalne potpore jednih drugima s ciljem dosizanja onih ciljeva koji su u djetetovom najboljem interesu“.

S obzirom na sve navedeno, jasno je da se razlika između suradnje i partnerstva ogleda i kad su u pitanju čimbenici na relaciji obitelj-ustavna-lokalna zajednica. U odnosu suradnje oni se percipiraju kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo i po potrebi surađuju, dok se kod partnerstva značajno mijenja pristup.

Naime, u partnerskom odnosu oni se percipiraju kako međusobno povezani sustavi koji su u stalnoj interakciji i međudjelovanju (Ljubetić, 2014).

U suvremenom društvu sve više se ističe važnost povećane društvene podrške roditeljima te jačanje veza između obitelji i lokalne zajednice. Nenadić-Bilan i Matov (2011, prema Brahm i Bowling, 2009) naglašavaju značaj uspostave recipročnih odnosa između obitelji i zajednice. Partnerstvo roditelja s faktorima lokalne zajednice ključno je za zaštitu djece i obitelji te promicanje podrške roditeljstvu i pozitivnom razvoju mladih.

Lokalna zajednica bi trebala pružati raznovrsne programe i aktivnosti prilagođene djeci, mladima i roditeljima, temeljene na stvarnim potrebama korisnika. Život u podržavajućoj zajednici omogućava razvoj potencijala mladih i obitelji, dok čvrste veze s različitim službama i ustanovama stvaraju okruženje koje je idealno za optimalan razvoj (Nenadić-Bilan i Matov, 2011).

Razumijevanje i pravilno razlikovanje termina suradnje i partnerstva ključno je za razvoj učinkovitih i produktivnih odnosa unutar odgojno-obrazovnih ustanova. Dok suradnja može predstavljati hijerarhijske odnose i pasivnu ulogu obitelji, pravo partnerstvo naglašava ravnopravnost, zajedničku odgovornost i aktivan angažman svih strana, stvarajući okruženje koje je najpogodnije za holistički razvoj djece. Promicanje partnerstva, koje obuhvaća kontinuiranu i uzajamnu podršku između obitelji, odgojno-obrazovnih ustanova i lokalne zajednice, može značajno doprinijeti pozitivnom razvoju djece, potičući njihovu dobrobit, obrazovanje i socijalnu integraciju.

4.1. Suradnja vrtića i lokalne zajednice kao ključ za unapređenje odgojno-obrazovnog procesa i cjelovit razvoj djeteta

Aktivno sudjelovanje ustanova za rani i predškolski odgoj u životu lokalne zajednice ne samo da pruža mogućnost za njihovu javnu afirmaciju i promociju, već i otvara vrata za brojne oblike izravne i neizravne pomoći koje lokalna zajednica može pružiti. Ovaj oblik suradnje je ključan za podizanje kvalitete rada ustanove, jer kroz razne oblike suradnje, od suradnje s obitelji, preko veza s drugim odgojno-obrazovnim ustanovama, do suradnje s nadležnim lokalnim institucijama i organizacijama, ustanova za rani odgoj osigurava sveobuhvatnu podršku koja je potrebna za rješavanje konkretnih izazova i zadovoljavanje specifičnih potreba. Ova međusobno povezana aktivnost ne samo da unaprjeđuje kvalitetu rada ustanove, već i aktivno doprinosi razvoju lokalne zajednice (Slunjski i sur., 2012).

Sam NKRPOO (2015), kao temeljni dokument u Republici Hrvatskoj koji regulira rani i predškolski odgoj, ističe i naglašava važnost suradnje odgojno-obrazovne ustanove i lokalne zajednice.

Suradnja vrtića s lokalnom zajednicom ključna je za promicanje kvalitete ustanove. Kroz aktivno uključivanje vrtića u život lokalne zajednice, stvara se prostor ne samo za afirmaciju rada ustanove, već i za pristup različitim oblicima pomoći koji doprinose rješavanju specifičnih problema i zadataka. Ova suradnja pridonosi kvaliteti rada vrtića i omogućuje razvoj programa prilagođenih potrebama djece i njihovih obitelji, čime se stvara podržavajuće i obogaćujuće okruženje za cjelovit razvoj djece. "Senzibiliziranje lokalne zajednice, ali i šire društvene zajednice za potrebe ustanove, zajednička je zadaća kako zaposlenika ustanove tako i roditelja" (NKRPOO, 2015). Uključivanje vrtića u lokalnu zajednicu također doprinosi osnaživanju vrtića kao važnog člana zajednice, što je od strateške važnosti za osiguranje kontinuirane podrške i resursa potrebnih za unapređenje odgojno-obrazovnog procesa.

Hrvatska enciklopedija navodi kako je lokalna zajednica „zajednica ljudi povezanih zajedničkim potrebama, tradicijom i identitetom u prostoru koji im omogućuje izravan dodir i komunikaciju“ (Hrvatska enciklopedija, url. 1). Suradjujući s lokalnom zajednicom, odgojitelji moraju biti vrlo pažljivi prilikom izbora lokacije, ustanove ili radionice koje će posjetiti s djecom te pri tome obratiti pažnju na interes i zanimanje djece za određenu temu. U svemu tome se naglašava važnost razvoja, odgoja i stjecanja znanja djece putem igre i zabave. Svaka bi radionica trebala imati edukativnu svrhu kako bi djeca mogla nešto naučiti. (Vinšćak, 1999). Pod suradnjom s lokalnom zajednicom podrazumijevaju se i različite posjete vrtiću koje se baziraju na upoznavanju djece s nekim zanimanjima, starim zanatima ili pak tradicijom područja, tj. kraja u kojemu djeca žive. Međutim, kako navodi Vinšćak (1999), svjedočimo nestajanju starih zanata i predmeta koje su oni izrađivali. Suradnja dječjeg vrtića s lokalnom zajednicom može biti poticaj djeci za očuvanje tradicije i kulturne baštine njihova kraja. Odgojitelji imaju odgovornost zalagati se za više sredstava koja će omogućiti češću i brojniju suradnju, odnosno više edukativnih radionica i sadržaja za djecu. Kod suradnje je najvažnije da je utemeljena na zajedničkome radu te se uspostavom partnerstva s lokalnom zajednicom omogućava djetetu da stječe nova iskustva i da stvara kvalitetne uvjete za daljnji razvoj djeteta. Cohen (2010) naglašava da Mjesto odrastanja i zajednica, jednako kao i obitelj, mogu oblikovati dječje živote, pružajući im osjećaj identiteta, društvenih odnosa i razumijevanja svijeta oko sebe. Može se reći da svako dijete odgaja sama zajednica, tj. formira ga tijekom cijeloga života. Kroz suradnju dječjeg vrtića i lokalne zajednice djeca imaju priliku razvijati nove vještine i sposobnosti. Prema Buljubašić-Kuzmanović (2009: 51) „kao što je poznato, dijete svoje potrebe ne zadovoljava samo kroz susretanje samo sa sobom, nego i sa svojom socijalnom okolinom“.

Dakle, pod kooperativnošću se podrazumijevaju suradnja i prilagodba. Zapravo svaki sudionik zadovoljava vlastite potrebe, ali se i prilagođava onim drugim sudionicima. Dakle, dijete putem suradnje sa svojom okolinom stječe znanja, a pri tome, zadovoljava i vlastite potrebe. Dječji vrtić može ostvariti suradnju na različite načine, a kako bi se djeca uključila u što veći broj aktivnosti trebala bi se proširiti njihova suradnja na razna polja znanosti poput prirodnih, medicinskih, tehničkih ili umjetničkih znanosti (Buljubašić-Kuzmanović, 2009).

Odgojitelj i njegove kompetencije te otvorenost za suradnju imaju ključnu ulogu u povezivanju vrtića s lokalnom zajednicom i obrnuto, a s ciljem promicanja socijalizacije i učenja djece. On ne samo da organizira posjete članova zajednice vrtiću, već i vodi djecu u zajednicu, što obogaćuje njihovo iskustvo i učenje. Također, odgojitelj aktivno pomaže obiteljima u pronalaženju važnih informacija, resursa i usluga koje mogu unaprijediti dječji razvoj i učenje. Integrirajući svoje znanje o obiteljima i lokalnoj zajednici u kurikulum, odgojitelj osigurava da dječje iskustvo učenja bude relevantno i prilagođeno njihovom društvenom i kulturnom kontekstu. Osim toga, pruža roditeljima i članovima obitelji informacije i ideje za stvaranje stimulativnog učenog okruženja kod kuće, čime ih osnažuje u njihovim roditeljskim kompetencijama. Ovaj pristup ne samo da doprinosi individualnom razvoju svakog djeteta, već jača i veze između vrtića, obitelji i šire zajednice, čime se kreiraju temelji za sveobuhvatni razvoj djeteta (Tankersley i sur., 2012).

Dakle, uspješna integracija vrtića u lokalnu zajednicu predstavlja temelj za izgradnju snažnog odgojno-obrazovnog sustava koji odgovara na potrebe i izazove suvremenog društva. Otvorenost i suradnički pristup odgojitelja omogućuju ne samo bolju socijalizaciju i učenje djece kroz interakciju s različitim aspektima zajednice, već i osnaživanje obitelji kroz pružanje podrške i resursa koji su im potrebni. Kroz suradnju s lokalnom zajednicom, vrtići postaju centri koji ne samo da educiraju i brinu o djeci, već aktivno sudjeluju u kulturnom i društvenom životu, promičući vrijednosti koje su važne za cjelokupni razvoj djece i njihovih obitelji pripremajući djecu na izazove koje globalizacija donosi sa sobom. „Smisljeno je učenje ono koje zadovoljava aktualne potrebe organizacije (osoblja, roditelja i djece) i čiji je rezultat promjena pojedinca i cijelog sustava nabolje“ (Ljubetić, 2009: 54).

4.2. Suradnja obitelji, odgojitelja i lokalne zajednice, temelj za cjelovit razvoj djeteta u ustanovama ranog i predškolskog odgoja

Ustanove za rani odgoj smatraju obitelj ravnopravnim sudionicima u odgojno-obrazovnom procesu i ključnim saveznicima u ostvarivanju visoke kvalitete obrazovanja. Kvalitetna i uzajamna komunikacija između odgojitelja i obitelji ključna je za dublje razumijevanje djeteta i njegovih potreba. Aktivno uključivanje roditelja omogućava ne samo unaprjeđenje kvalitete odgoja i obrazovanja, već i razvoj roditeljskih kompetencija. Otvorenost ustanove prema obitelji, dostupnost dokumentacije o odgojno-obrazovnim aktivnostima te česte interakcije poput roditeljskih sastanaka i radionica, vitalni su za stvaranje podražavajućega okruženja koje pridonosi kvaliteti cjelokupnog odgojno-obrazovnog iskustva (NKRPOO, 2015).

Autorica Ljubetić (2007: 5) ističe da „Nema prirodnog zakona koji obitelj čini univerzalnom, no na nju nailazimo u gotovo svim društvima“. Mnogi autori su definirali obitelj a jedna od definicija obitelji je i ona autorica Maleš i Kušević (2011) koje kazuju da je obitelj temeljna društvena zajednica koja je u stalnoj interakciji sa svojim okruženjem i to kao dinamičan i promjenjiv sustav koja se mijenja paralelno s društvom u čijoj je cjelini. Za većinu djece, obitelj predstavlja prvu i osnovnu zajednicu u kojoj odrastaju, a uključivanje u institucionalni odgoj i obrazovanje često predstavlja prvo značajno odvajanje djeteta od obitelji (Visković i Višnjić Jevtić, 2019). Suradnički odnos i duboko razumijevanje obiteljskog konteksta, kao i utjecaja koji on ima na djecu, ključni su za kvalitetu institucionalnog ranog i predškolskog odgoja. Uvažavanje različitosti obiteljskih kultura i poimanja koncepta roditeljstva predstavljaju važne prediktore kvalitete obrazovanja i dobrobiti djece (Tankersley i sur., 2012). Miljak (1996: 44) stoga navodi „da bi vrtićko okruženje bilo poticajno za djecu ovisit će najvećim dijelom o odnosu roditelja, odgojitelja i djece“.

Roditelji odgojno obrazovne institucije većinom promatraju u kontekstu odgoja i obrazovanja svoje djece, no isto tako mogu biti mjesto na kojem roditelj može potražiti podršku ili savjet o svojim roditeljskim kompetencijama (Visković, Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Upravo taj suradnički odnos s odgojiteljima a kasnije i s učiteljima, može biti dobar prediktor za „unaprijediti roditeljske kompetencije, razviti pozitivne odnose i stvarati podržavajuće društvene mreže“ (Visković i Višnjić Jevtić, 2019).

Isto tako valja istaknuti kako partnerstvo podrazumijeva „ravnopravnost uloga roditelja i odgojitelja, podrazumijeva i prihvaćanje i uvažavanje osobnosti i sposobnosti drugih, i to ne samo odraslih nego i djece“ (Miljak, 1996: 46).

Milanović i suradnici (2014) ističu kako ono zahtjeva veliko povjerenje, izuzetnu odgovornost i toleranciju, objektivnost i sposobnost za otvorenost i razmjenu informacija. Dakle, suradnja je obostran proces, te kako roditelj od odgojitelja može dobiti podršku u razvoju svojih roditeljskih kompetencija, tako i taj isti roditelj može biti dobra podrška odgojitelju na različite načine. Primjerice, upoznavanjem odgojitelja s temeljnim osobinama temperamenta i navikama djeteta, tumačenjem svojih kulturnih, civilizacijskih i vrijednosnih pogleda koje žele prenijeti djetetu, prijedlozima za programske sadržaje, sudjelovanjem u izradi didaktičkih materijala te izravnim uključivanjem u provedbu pojedinih programskih aktivnosti (Stevanović, 2003).

Suradnja obitelji i ustanova za rani i predškolski odgoj doprinosi svim uključenima u odnos, djeci, roditeljima/starateljima, odgojiteljima, ustanovi ali isto tako i lokalnoj zajednici (Visković i Višnjic Jevtić, 2019). U skladu s navedenim, Slunjski (2006) naglašava da stvaranje organizacije koja uči uključuje istovremenu izgradnju struktura koje potiču zajedničko učenje djece i odraslih (prostorne, materijalne, socijalne) te razvoj kulture učenja koja se temelji na vrijednosti zajedničkog učenja, dijeljenja odgovornosti za učenje i zajedničkog upravljanja tim procesom.

U suvremenoj literaturi istaknuti su različiti modaliteti suradnje između roditelja i odgojitelja, koji mogu biti tradicionalni i suvremeni. Među njima prevladavaju pisana komunikacija, roditeljski sastanci, radionice za roditelje, individualni razgovori te razgovori koji se vode prilikom dolaska i odlaska djeteta iz ustanove. Bez obzira što se ističe važnost individualnog pristupa grupni sastanci su se pokazali kao dominantni oblik suradnje. Međutim, osim podjele na tradicionalne i suvremene, modaliteti suradnje s obitelji mogu se promatrati i s aspekta roditeljskog doprinosa i uključivanja pojedinim modalitetima. Tako postoje dvije vrste suradničkog odnosa, u jednom roditelji imaju pasivnu ulogu te nasuprot toga odnos u kojem roditelji imaju aktivnu ulogu. Odnos u kojem roditelji zauzimaju pasivnu ulogu obično vodi korištenju tradicionalnih metoda za informiranje o napretku i aktivnostima djece. Takve metode uključuju: pisanu komunikaciju, obavijesti, glasila, pisma, dnevnik, izvještaje o napretku, roditeljske sastanke, radionice za roditelje, individualne razgovore za roditelje, razgovor prilikom odlaska/dolaska (Višnjic Jevtić i sur., 2018).

Dok odnos u kojem roditelji zauzimaju aktivnu ulogu vodi korištenju suvremenijih metoda u koje se ubrajaju: Komunikacija putem suvremenih tehnologija, kao što su e-portfolio, elektronička pošta, SMS poruke, mobilne aplikacije, društvene mreže i mrežne stranice, zatim druženje djece i odraslih, prisustvo roditelja u odgojnim skupinama, posjete dječjim

domovima, sudjelovanje u oblikovanju kurikuluma te sudjelovanje u radu upravljačkih tijela. (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

„Svaki odgojitelj treba, sa svoje strane, pokazati puno inicijativnosti i želje za kontinuiranom i učinkovitom suradnjom“ (Stevanović, 2003: 243). Prema Višnjić Jevtić i sur. (2018: 87) odgojitelji koji u radu s roditeljima koriste različite oblike suradnje mogu se smatrati uspješnijima jer „različitost oblika kojima se nastoji potaknuti suradnja između roditelja i odgojitelja daje veće mogućnosti uključivanja, ovisno o interesima i sklonostima roditelja“.

Učinkovita suradnja između odgojno-obrazovnih ustanova, roditelja i lokalne zajednice ključna je za kvalitetan razvoj i obrazovanje djece. Takva suradnja omogućava prilagodbu odgojnih procesa individualnim potrebama djece, osnažuje roditeljske kompetencije te promiče zajedničke vrijednosti i podršku unutar zajednice, što sve zajedno doprinosi izgradnji bogatog i poticajnijeg okruženja za cjelovit rast i razvoj djeteta.

5. Primjeri suradnje s lokalnom zajednicom

Suradnja predškolskih ustanova s lokalnim zajednicama često uključuje institucije koje ili same iniciraju suradnju ili ih predškolska ustanova kontaktira radi suradnje. Među njima su često muzej, knjižnica, osnovne škole, javna uprava i ostale ustanove koje se nalaze u zajednici. Odgojitelji često samostalno iniciraju suradnje s odabranim ustanovama, koje su usko vezane uz projekte, odnosno interese djece svojih skupina.

Svi navedeni oblici ostvaruju se i u Dječjem vrtiću Bubamara Benkovac, koji se nalazi u gradu Benkovcu, a čiji je osnivač sam Grad Benkovac. Isti je pravni sljedbenik radne organizacije osnovane 1989. godine te obuhvaća širok spektar djelatnosti usmjerenih na odgoj, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, prehranu i socijalnu skrb za djecu rane i predškolske dobi s više od 300 djece u svojim programima te gotovo 60 zaposlenih. Vrtić nudi raznovrsne aktivnosti koje uključuju redovite programe prilagođene dječjim potrebama, programe predškole, kao i programe ranog učenja stranih jezika. Djelatnost se odvija u centralnom objektu koji nosi naziv Bubamara te tri područna objekta na području grada, Maslina, Barice i Barice 1. Kako je Grad Benkovac lokalna samouprava kojoj pripada 40 naselja, program se odvija i u pripadajućim selima Vukšić te Smilčić.

U nastavku rada bit će prikazani primjeri suradnje koja se odvijala u pedagoškim godinama 2021./2022. te 2022./2023., a u istim je sudjelovala mješovita odgojna skupina Leptirići, djece (4 do 7 godina) kojima je autorica ovoga rada i odgojiteljica.

5.1. Zavičajni muzej Benkovac

Muzej je ustanova ili zgrada u kojoj se prikupljaju, čuvaju, proučavaju i izlažu zbirke starina, umjetnina te predmeta iz područja prirodoslovlja, tehnike i sličnih područja, organizirane kronološki ili tematski. Osim čuvanja, proučavanja i izlaganja u muzejima se prikupljena građa stručno i znanstveno analizira, restaurira, konzervira, te se o građi pišu stručni i znanstveni radovi, izdaju monografije, katalozi, reprodukcije itd. (Travirka Marčina, 2023).

Kad se govori o baštini valja naglasiti kako je ona dio kulturnog identiteta naroda, odražavajući njihovu povijest, tradiciju i vrijednosti, a njezino očuvanje smatra se ključnim za održavanje veze s prošlošću i njegovanje kulture za buduće generacije. Slijedom navedenoga,

prema autorici Nenadić-Bilan (2015), svako društvo teži dubljem razumijevanju svojih povijesnih i kulturnih korijena, istražujući i čuvajući sjećanja na svoju baštinu.

Ovaj zadatak postaje osobito važan u kontekstu suvremenih globalizacijskih tendencija koje obuhvaćaju internacionalizaciju politike, gospodarstva i kulture. Stoga, kako dalje ističe „suvremeni muzej nije više orijentiran samo na čuvanje i izlaganje predmeta iz kulturne baštine, nego očituje i dinamičnije procese koji su proaktivni i interaktivni u odnosu na posjetitelje. Djeca u muzejima dolaze u kontakt s različitim aspektima stvarnosti koja je izvan dohvata njihovog prostora i vremena. Muzej kao edukacijski prostor omogućuje prijenos kulturnih kodova, perpetuiranje identiteta, kao i operacionalizaciju prošlog iskustva. Muzeji sve više postaju prostorima gdje djeca mogu aktivno konstruirati znanja te izgrađivati osobni i nacionalni identitet“ (Nenadić-Bilan, 2015: 493).

Muzejska aktivnost u Benkovcu započela je krajem 19. stoljeća kad su lokalne benkovačke obitelji, prateći europske trendove, počele prikupljati arheološke i etnografske predmete. Uspostava Zavičajnog muzeja datira iz 1983. godine, u sklopu Narodnog sveučilišta Benkovac, fokusirajući se na prikupljanje lokalnih arheoloških, etnoloških i kulturno-povijesnih predmeta. Muzej je do Domovinskog rata imao bogatu kolekciju, ali je ratno razdoblje donijelo gubitke u muzejskoj građi. Aktivnosti muzeja obnovljene su 1996. s povratkom arheološke i etnografske građe iz Zadra i Biograda. Od 2007. muzej djeluje kao samostalna ustanova s financijskom podrškom Grada Benkovca, a trenutno se radi na obnovi Kaštela Benkovića i novom prostornom rasporedu muzeja. Planirane su nove zbirke, uključujući prirodoslovnu zbirku i zbirku Domovinskog rata. Danas je Zavičajni muzej Benkovac, suvremeno mjesto, restaurirano i obnovljeno te tako sačinjava renomirani izložbeni prostor od deset prostorija koje posjetiteljima pružaju sveobuhvatan pregled povijesti, kulture i baštine benkovačkog kraja (Zavičajni muzej Benkovac, url.2).

Prva prostorija upoznaje posjetitelje s geografskim značajkama Bukovice i Ravnih kotara, uključujući Branimirov natpis.

Slika 1. Muzejski pedagog upoznaje djecu prvom izložbenom dvoranom (osobni arhiv autorice)

Druga se fokusira na povijest Kaštela Benkovića i drugih fortifikacija iz 15. stoljeća s posebnim naglaskom na trocijevni brončani top i plemićke obitelji. Treća prostorija sadrži arheološke artefakte iz prapovijesti, antike i srednjeg vijeka dok četvrta prikazuje čovjekovu povezanost s prirodnim materijalima poput drva, kamena, vode, vune i zemlje. Četvrta izložbena dvorana istražuje interakciju čovjeka s prirodnim materijalima kroz povijest. Prostorija je organizirana oko pet osnovnih materijala: drvo, kamen, voda, vuna i zemlja, a koji su ključni u čovjekovoj svakodnevnoj upotrebi i kulturnom izričaju. Nadalje, peta prostorija nudi dioramu stare bukovačke kuće s originalnim fotografijama i kućanskim predmetima.

Šesta prostorija posvećena je etnologiji, narodnoj nošnji i nematerijalnoj kulturnoj baštini kao što su ples i pjevanje. Sedma prostorija prikazuje povijest Benkovca i benkovačkog sajma, s naglaskom na poljoprivredne i građevinske alate te kulturno-povijesnu zbirku. Osmu prostoriju sadrži zbirku kamenoklesarstva, naglašavajući važnost kamena u lokalnoj tradiciji. Deveta prostorija posvećena je Domovinskom ratu, a prikazuje uniforme, oružje i video materijale vezane uz ratna zbivanja. Deseta i posljednja prostorija pruža informacije o muzeju, turističkim atrakcijama i gastronomskim proizvodima te se u istoj nalazi suvenirnica.

Slika 2. Razgledavanje četvrte izložbene prostorije s dioramom stare bukovičke kuće (osobni arhiv autorice)

Suradnja dječjeg vrtića i Zavičajnog muzeja ima povijest još od vremena samog osnutka, međutim posebno se intenzivirala u vremenima izazova koje je donijela pandemija koronavirusa kada su vrtić i muzej pronašli jedinstven način za održavanje kontinuiteta u obrazovanju i kulturi. Suradnja između ovih dviju institucija, inicirana entuzijazmom ravnatelja muzeja, muzejskog pedagoga, odgojiteljica, ravnateljice vrtića te samih roditelja, rezultirala je stvaranjem drugog dnevnog boravka za djecu u prostoru lapidarija. Tijekom ovog

perioda, lapidarij nije bio samo mjesto čuvanja povijesnih artefakata, već je postao živi prostor gdje su djeca imala priliku iz prve ruke upoznati bogatstvo lokalne baštine.

Cilj suradnje dječjeg vrtića i Zavičajnog muzeja Benkovac je obogaćivanje odgojno-obrazovnog procesa kroz integraciju kulturno-edukativnih sadržaja, čime se djeci pruža prilika za interaktivno učenje, razvoj kreativnosti te dublje razumijevanje i povezanost s njihovom kulturnom baštinom. Suradnja također nastoji promovirati važnost kulturnog identiteta, poticati suradnju i komunikaciju među djecom, te osigurati njihov cjeloviti osobni i društveni razvoj unutar šire zajednice.

Kroz višestruke posjete, djeca su se upoznala s cijelom stalnom postavom muzeja. Posebno značajna bila je i kreativna HAI radionica (hrvatske autentične igrčke), dio projekta Udruge za projektni menadžment u kulturi poVUcizakulturu, koju su zajedničkim snagama organizirali muzej i vrtić. Ova radionica nije samo obogatila dječju svakodnevicu tijekom ograničenih socijalnih kontakata, već je pružila priliku za razvijanje kreativnih i kognitivnih sposobnosti najmlađih.

Slika 2. HAI radionica koja za cilj ima upoznavanje s nematerijalnom i materijalnom kulturnom baštinom RH
(osobni arhiv autorice)

U sklopu bogate suradnje između vrtića i muzeja, a u duhu obilježavanja Dana grada Benkovca, organizirana je posebna izložba dječjih crteža na temu „Moj zavičaj“. Ova izložba, upriličena kao dar gradu, prikazivana je u multimedijalnoj dvorani gdje je bila otvorena gotovo dva puna mjeseca. Svojim sadržajem i pristupačnošću, izložba je privukla značajan broj posjetitelja, čime je potvrđena njena kulturna i edukativna važnost. Svečanost smo ujedno iskoristili i za svečanu podjelu završnih diploma i prigodnih kapa djeci predškolicima. Povratne informacije lokalne zajednice bile su iznimno pozitivne što je dodatno potaknulo organizatore na razmišljanje o kontinuitetu sličnih inicijativa. Zajednica je prepoznala vrijednost ovakvih događanja u promicanju kulturnog identiteta i obrazovanja najmlađih te se s entuzijazmom

iščekuje nove aktivnosti koje će dodatno obogatiti društveni i kulturni život grada Benkovca. Ova inicijativa jasno pokazuje kako suradnja između obrazovnih i kulturnih institucija može rezultirati značajnim doprinosom lokalnoj zajednici, istodobno promičući važnost umjetničkog izražavanja i kreativnosti od najranije dobi.

Slika 3. Izložbena dvorana s radovima (osobni arhiv autorice)

Suradnja između dječjeg vrtića i Zavičajnog muzeja Benkovac pruža djeci priliku za duboko razumijevanje i povezanost s njihovom kulturnom baštinom kroz interaktivno učenje. Muzejsko okruženje omogućuje djeci da vizualno i taktilno istražuju prošlost, čime povijest postaje živa i relevantna za mlade umove. Osim toga, kreativne radionice kao što je HAI radionica potiču kreativno razmišljanje i razvijaju fine motoričke vještine, dok istovremeno pomažu djeci da izraze svoje misli i osjećaje. Kroz zajedničke muzejske aktivnosti djeca se uče suradnji i komunikaciji što je temelj za razvoj zdravih međuljudskih odnosa. Projekti poput izložbe dječjih crteža "Moj zavičaj" omogućuju djeci da svoje radove podijele sa širom zajednicom, jačajući njihov osjećaj postignuća i kulturnog identiteta.

Slika 5. Odgojna skupina Leptirići, na kraju svečanosti otvorenja izložbe te podijele diploma i kapa predškolicima (osobni arhiv autorice)

5.2. Gradska knjižnica Benkovac

Gradska knjižnica Benkovac još je jedna ustanova na području Grada Benkovca čiji je on osnivač. Ista služi kao kulturno i obrazovno središte lokalnom stanovništvu. Osnovana je s ciljem promicanja čitanja, pružanja pristupa knjigama i informacijama te organiziranja raznovrsnih kulturnih i edukativnih programa. Knjižnica nudi bogat fond knjiga, časopisa i multimedijalnih sadržaja za sve uzraste te prostor za učenje i druženje. U knjižnici se redovito održavaju književne večeri, radionice za odrasle i djecu koje su često u suradnji s dječjim vrtićem te razne izložbe, čime knjižnica značajno doprinosi kulturnom i obrazovnom životu grada Benkovca. Mendeš (2009) ističe da su čitanje i pisanje ključne jezične djelatnosti koje čine temelj obrazovanja. Te su vještine od velike važnosti ne samo za pojedinca, već i za čovječanstvo u cjelini, a njihova važnost nije umanjena ni s pojavom informatičke revolucije. Bez obzira na to čime se osoba bavi, čitanje i pisanje ostaju jednako značajni. Proces njihova usvajanja započinje u ranom djetinjstvu, a sustavno se nastavlja kroz odgojno-obrazovni sustav. Čak i nakon završetka formalnog obrazovanja, razvoj čitanja i pisanja nastavlja se tijekom cijelog života, što ga čini cjeloživotnim procesom.

Čovjek ne koristi čitanje i pisanje samo za stjecanje znanja, primanje informacija i razvoj svojih sposobnosti, već kroz te aktivnosti također obogaćuje i razvija svoj emocionalni život. Kao što je već naznačeno, Gradska knjižnica Benkovac organizira brojne aktivnosti za djecu u suradnji s Dječjim vrtićem Bubamara Benkovac, a ista je inicirana s obje strane. Jedan od istaknutih projekata je "Benkovac čita".

Slika 6. Knjižničarka čita slikovnicu (osobni arhiv autorice)

U okviru ovog projekta, djeca zajedno s odgojiteljicama dolaze u knjižnicu tijekom jutarnjih sati gdje ih knjižničari upoznaju s najnovijim slikovnicama te im pročitaju jednu od njih. Važno je istaknuti kako je ovaj projekt otvoren i za lokalnu zajednicu te su pozvana sva djeca, uključujući i onu koja ne pohađaju vrtić. Ova inicijativa pokazala se vrlo uspješnom među roditeljima djece koja nisu uključena u vrtićke programe, pružajući im priliku za sudjelovanje u edukativnim i zabavnim aktivnostima.

Nakon pročitane priče/slikovnice, djeci se ponudi jedna od likovnih crtaćih tehnika te oni svoj doživljaj prenose na papir. Djeca svoje radove stavljaju na panoe unutar prostora knjižnice uz pomoć odgojiteljice ali i knjižničarke, kako bi ih roditelji a i lokalno stanovništvo mogli vidjeti pri posjetu prostoru knjižnice.

Djeca koja ne žele sudjelovati u likovnoj aktivnosti vrijeme provode u istraživanju slikovnica ili u igri stolno-manipulativnim igrama.

Slika 4. Djeca u likovnoj aktivnosti
(osobni arhiv autorice)

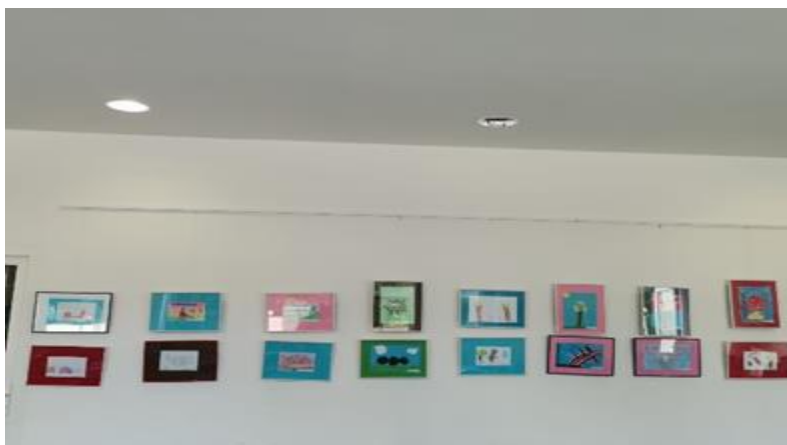
Slika 5. Djeca u slobodnim aktivnostima
(osobni arhiv autorice)

Osim projekta „Benkovac čita“, značajan vid suradnje je i zajednička izložba koju organiziraju knjižnica i vrtić. Na toj izložbi izlažu se radovi sve djece predškolaca te pedagoške godine. Ova izložba ne samo da omogućava djeci da pokažu svoje kreativne radove, već i jača povezanost između vrtića, knjižnice i lokalne zajednice.

Slika 9. Izložbu radova je otvorio sam gradonačelnik (osobni arhiv autorice)

Suradnja između Gradske knjižnice Benkovac i Dječjeg vrtića Bubamara pruža vrijedne dobrobiti svim sudionicima. Kroz ovu suradnju, djeca razvijaju ljubav prema čitanju, poboljšavaju komunikacijske vještine i istražuju svoju kreativnost, što pozitivno utječe na njihov emocionalni i socijalni razvoj. Za vrtić, ovo partnerstvo omogućava proširenje edukativnih programa koji odgovaraju potrebama djece, obogaćujući stjecanje novih spoznaja na aktivan način, vlastitim iskustvom. Knjižnica kroz ove aktivnosti povećava svoju povezanost s lokalnom zajednicom, privlačeći nove korisnike i promovirajući svoje usluge kao ključne za obrazovanje i kulturu. I u konačnici, cijela lokalna zajednica ima dobit od ovih inicijativa jer one jačaju kulturne i obrazovne sadržaje i stvaraju osjećaj zajedništva. Tako ova suradnja ne samo da obogaćuje obrazovni i kulturni život Benkovca, već i podupire socijalnu povezanost, postavljajući primjer uspješne suradnje između obrazovnih i kulturnih institucija.

Slika 6. Radovi djece predškolaca izloženi u Gradskoj knjižnici Benkovac (osobni arhiv autorice)

5.3. Turistička zajednica Benkovac

Turistička zajednica Benkovac fokusira se na promociju lokalnih atrakcija, kulturnih događanja, prirodnih ljepota i kulturne baštine. Benkovac je unazad nekoliko godina počeo razvijati seoski i agroturizam kao ključne dijelove svoje turističke ponude. U svom nastojanju da promovira lokalnu zajednicu, tradiciju i običaje, TZ Benkovac redovito organizira razna događanja koja obuhvaćaju kulturne i zabavne sadržaje. Manifestacije poput adventskih događanja, maskara i tematskih sajmova privlače pažnju kako lokalnog stanovništva tako i turista. U suradnji s lokalnom zajednicom, posebice s obrazovnim institucijama, Benkovac često uključuje i djecu iz dječjeg vrtića u ove manifestacije.

Slika 7. Božićni sajam, prodaja ukrasa izrađenih na kreativnoj radionici s roditeljima (osobni arhiv autorice)

Slika 12. Predstavljanje maskarane grupe na karnevaliću (osobni arhiv autorice)

Sudjelovanje djece na ovakvim događajima pruža im priliku da se izraze kroz igru i kreativne nastupe, istovremeno jačajući osjećaj pripadnosti i zajedništva. Ovakve aktivnosti ne

samo da obogaćuju kulturni život grada, već i doprinose edukaciji mladih o lokalnim običajima i kulturi, što je važan element u očuvanju kulturnog identiteta regije.

Slika 8. Posjet turističkoj zajednici Grada Benkovca (osobni arhiv autorice)

5.4. Osnivač, Grad Benkovac

Grad Benkovac potiče suradnju s lokalnim ustanovama i organizacijama kako bi se poboljšala kvaliteta života za sve stanovnike. Kroz razne projekte i inicijative, poput obnove povijesnih znamenitosti i organiziranja kulturnih i društvenih događanja, grad nastoji očuvati svoje kulturno nasljeđe i promicati svoj identitet. Grad Benkovac također pridaje važnost obrazovanju i socijalnoj skrbi, surađujući s obrazovnim institucijama poput dječjih vrtića kako bi se mladim generacijama pružile kvalitetne odgojno-obrazovne aktivnosti. Posebno svečan i djeci drag trenutak je tradicionalna predaja ključeva grada malim maškarama. Ova simbolična inicijativa, koju podupiru lokalna turistička zajednica i gradonačelnik, daje djeci priliku da se osjećaju važno i uključeno u zajednicu.

Slika 9. Na prijemu kod gradonačelnika u Maloj vijećnici (osobni arhiv autorice)

Sama predaja ključeva grada malim maškarama za vrijeme karnevala simbolično daje djeci osjećaj važnosti i odgovornosti, potiče njihovu kreativnost i izražavanje, a kroz izradu kostima i sudjelovanje u izvedbama, jača njihove socijalne vještine i osjećaj pripadnosti zajednici. Sudjelovanjem u takvim aktivnostima, djeca uče o lokalnoj kulturi i tradiciji na zabavan i interaktivan način, što doprinosi njihovom emocionalnom i društvenom razvoju.

Slika 10. Ključevi grada u rukama „nove” vlasti (osobni arhiv autorice)

5.5. Osnovna škola Benkovac

Polazak u školu predstavlja važan korak u odrastanju svakog djeteta, označavajući prijelaz koji donosi uzbuđenje, ali i tjeskobu kako za djecu tako i za roditelje. Prvi dojmovi i iskustva stečena pri ulasku u prvi razred imaju duboki utjecaj na daljnje školovanje djeteta. U tom kontekstu, stav roditelja prema školi je ključan, jer se njihove percepcije i osjećaji mogu odraziti na djecu. Ako roditelji zauzmu pozitivan stav veće su šanse da će dijete školu doživjeti kao radostan i siguran prostor. U cijelom tom procesu pripreme i prijelaza ključnu ulogu zauzima dječji vrtić te aktivnosti koje će odvijati unutar odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću. Kroz ovaj period svakako valja istaknuti važnost organizacije roditeljskog sastanka na temu same pripreme djeteta za školu gdje će se roditelje pobliže upoznati s terminima psihofizičke spremnosti za školu, njihovim obvezama ali i pravima u procesu prijelaza. Visković (2018)

kazuje kako prelazak djece iz vrtića u osnovnu školu predstavlja ključnu promjenu u njihovom odgojno-obrazovnom okruženju.

Ovaj prijelaz uključuje transformaciju identiteta djece, dinamike među sudionicima u procesu, pristupa i metoda učenja te svrhe i konteksta dječje igre. Također, dolazi do promjene u ulozi obitelji i općenito, povećava se broj zahtjeva koji se postavljaju pred djecu, dok istovremeno njihova autonomija u odabiru svakodnevnih aktivnosti opada. Ovaj proces može značajno doprinijeti razvoju djetetovog samopouzdanja te njegovim prvim akademskim uspjesima.

Kako bi djeci olakšali prijelaz, uz sve aktivnosti koje se provode kroz svakodnevne aktivnosti Dječji vrtić Bubamara Benkovac svake godine djecu predškolce vodi u posjet jednom prvom razredu u Osnovnu školu Benkovac. Djeca predškolci imaju priliku upoznati prostor škole, učionice, sjesti u klupu, ali i upoznati učitelje. Ova iskustva im pomažu da se osjećaju sigurnije i pripremljenije za sam prijelaz, smanjujući strah od nepoznatog. Također, ove aktivnosti potiču radoznalost i entuzijazam za učenje te jačaju socijalne vještine kroz interakciju s vršnjacima i odraslima u novom, školskom okruženju.

Suradnja između Dječjeg vrtića Bubamara i Osnovne škole Benkovac je dugogodišnja a rezultira međusobnim posjetima, koje organiziraju kako škola tako i vrtić, na korist svih uključenih sudionika. Učiteljice razredne nastave iz Osnovne škole Benkovac pokazuju veliku otvorenost za suradnju, često dovodeći učenike u vrtić. Tijekom tih posjeta, učenici imaju priliku čitati djeci svih uzrasta, što je aktivnost koja je izuzetno dobro prihvaćena među mališanima. Ova praksa ne samo da potiče čitalačke vještine učenika, već i obogaćuje dječje iskustvo, pružajući im rano upoznavanje s literaturom i školskim okruženjem.

Slika 16. Učenica u interakciji s djecom čita slikopriču (osobni arhiv autorice)

Valja istaknuti kako Osnovna škola Benkovac sudjeluje na Festivalu znanosti te su djeca iz vrtića stalni posjetitelji istog. Nastavnici predmetne nastave, s učenicima, izvode razne pokuse koje demonstriraju djeci, a u izvođenju onih jednostavnijih se imaju priliku okušati i djeca iz vrtića. Ova praksa potiče rano zanimanje za znanost i istraživanje, razvija njihovu radoznalost i motivaciju za učenjem. Također, direktna interakcija s učenicima osnovne škole omogućava vrtićkoj djeci da se upoznaju sa školskim okruženjem, što može olakšati njihov prijelaz iz predškolskog u školski sustav, smanjujući mogući strah vezan za taj prijelaz.

Slika 11. Djeca u aktivnom sudjelovanju pri izvođenju jednostavnijih pokusa (osobni arhiv autorice)

Suradnja između Dječjeg vrtića Bubamara i Osnovne škole Benkovac je uspješan primjer kako povezati odgojno-obrazovne procese. Ova suradnja olakšava djeci prijelaz iz vrtića u školu. Različite aktivnosti pomažu djeci da se bolje prilagode školskom okruženju i razviju svoje socijalne i akademske vještine. Također, ove aktivnosti jačaju vezu između obrazovnih ustanova i cijele zajednice, što je važno za stvaranje podržavajućeg okruženja za razvoj svakog djeteta.

5.6. Javna vatrogasna postrojba Benkovac

Dječji vrtić ostvaruje vrijednu suradnju i s Javnom vatrogasnom postrojbom Benkovac koja je djeci donijela brojne dobrobiti koje su važne za razvoj djece i njihovu sigurnost. Prvenstveno, djeca stječu osnovnu svijest o mjerama zaštite od požara, što doprinosi njihovoj osobnoj sigurnosti i boljem razumijevanju mogućih rizika u svakodnevnom životu. Kroz praktične vježbe, djeca usvajaju osnovne vještine samopomoći i pravilnog reagiranja u

izvanrednim situacijama poput požara. Osim toga, upoznavanje s vatrogascima pomaže u izgradnji povjerenja u hitne službe, smanjuje strah od uniformiranih osoba i razvija osjećaj sigurnosti u situacijama kada je potrebna pomoć. Suradnja također potiče odgovornost kod djece te ih uči važnosti timskoga rada u kriznim situacijama. Na ovaj način jača se i povezanost s lokalnom zajednicom, čime se djeca uče vrijednostima zajedničkog djelovanja i brige za sigurnost drugih. Edukativni sadržaji prilagođeni djeci omogućuju učenje kroz igru i praktične primjere, što olakšava usvajanje novih znanja i vještina. Ova suradnja dugoročno doprinosi jačanju sigurnosne kulture među djecom, razvijajući kod njih odgovornost i svijest o važnosti prevencije te pravilnog ponašanja u opasnim situacijama.

Slika 12. Upoznavanje termo vizijske kamere (osobni arhiv autorice)

Posjet djece vatrogasnoj postrojbici donosi značajne koristi za i za samu lokalnu zajednicu. Naime, povećava se svijest o važnosti prevencije i sigurnosti čime se može smanjiti broj nesreća i požara. Također, jača se povezanost između vatrogasaca i zajednice što može potaknuti veću podršku lokalnim hitnim službama. Osim toga, djeca postaju ambasadori sigurnosti u svojim obiteljima, prenoseći svoje naučeno iskustvo o sigurnosti i pravilnom ponašanju u kriznim situacijama.

Slika 13. Vlastiti doživljaj gašenja vatre

(osobni arhiv autorice)

Slika 14. Upoznavanje vatrogasnog vozila

(osobni arhiv autorice)

5.7. Moto klub BiK Benkovac

Već nekoliko godina za rednom Moto klub BiK, pred Božić, inicira posjet dječjem vrtiću i vrši podjelu poklona u skupinama gdje odgojitelji prepoznaju inicijativu. U sklopu posjeta motociklisti se prigodno odjenu u Djedove Božićnjake i stižu na motorima, popraćeni oduševljenim mališanima. Jedan dio djece pokazuje strah od motora i kostima, ali nakon dolaska i druženja taj strah bude minimalan ili ga čak ne bude. Osim što djeca dobiju poklone imaju priliku i sjesti na motor, a starija djeca i saznati ponešto o motorima uz ugodno druženje i razgovor s motociklistima. Djeca i odgojiteljice tom prigodom također pripreme prigodne poklončice za moto klub kako bi čarolija blagdana bila i veća. Ovo iskustvo ne samo da obogaćuje njihovu radoznalost i spoznaju, već i potiče razvoj socijalnih vještina kroz interakciju s odraslima i vršnjacima u neformalnom i veselom okruženju.

Slika 15. Djeca s Djedom Božićnjakom iz Moto kluba BiK (osobni arhiv autorice)

5.8. Suradnja s OPG Ivanišević

U sklopu projekta „Pčele“ krenula je inicijativa od strane djece i odgojiteljica za posjet obližnjem pčelinjaku OPG-a Ivanišević. Ista je bila prepoznata s njihove strane te se posjet ostvario.

Slika 16. Posjet pčelinjaku OPG-a Ivanišević (osobni arhiv autorice)

Tijekom posjeta pčelinjaku, djeca imaju priliku vidjeti ne samo pčele i košnice, već i odijelo pčelara te njegov alat za rad. Ova iskustva pomažu djeci razumjeti kako pčelari sigurno rade s pčelama. Vidjeti pčelara kako vrca med, s posebnom opremom, može smanjiti strah od pčela i pojasniti važnost zaštite i pažnje pri radu s prirodom. Osim toga, djeca uče o važnosti pčela za

okoliš i ekosustav u cijelosti što potiče njihovu svijest o prirodi i značaju očuvanja okoliša. Druženje s pčelama i učenje o njihovom svijetu, uz degustaciju meda, pridonosi razvoju zdravih prehrambenih navika i poštovanju prirode i okoliša.

Slika 17. Pčelari vraćaju med (osobni arhiv autorice)

Kroz ove primjere vidljivo je kako suradnja Dječjeg vrtića Bubamara s lokalnim institucijama te zajednicom na području Benkovca igra ključnu ulogu u obrazovanju i socijalnom razvoju djece. Kroz različite aktivnosti i projekte, djeca ne samo da stječu nova znanja i vještine, već i razvijaju osjećaj pripadnosti i zajedništva. Od posjeta muzeju, knjižnici, vatrogasnoj postrojbi do interakcije s članovima moto kluba i učenja o pčelarstvu, djeca imaju priliku učiti kroz iskustvo što pozitivno utječe na njihov cjelokupni razvoj. Ove suradnje također jačaju lokalnu zajednicu promičući kulturu, obrazovanje, sigurnost ta zajedništvo. Ovakvi projekti su primjer kako obrazovne ustanove mogu uspješno surađivati s lokalnom zajednicom na dobrobit svih njezinih članova.

6. Empirijsko istraživanje

6.1. Problem istraživanja

Kurikulum ranog odgoja i obrazovanja treba biti otvoren, konstruktivistički, holistički i razvojno primjeren, stavljajući dijete u središte procesa učenja. Kroz konstruktivistički pristup, djeca aktivno istražuju i uče kroz interakciju s okolinom, dok holistički pristup integrira njihov emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj. Suradnja s lokalnom zajednicom ključna je za obogaćivanje kurikuluma. Primjerice, posjeti muzejima, knjižnicama i sudjelovanje u lokalnim manifestacijama omogućuju djeci praktična iskustva koja potiču razvoj socijalnih vještina, kulturnog identiteta i samopouzdanja, čineći učenje relevantnim i povezanim s njihovom svakodnevicom. Zajednica postaje partner u stvaranju dinamičnog i cjelovitog odgojno-obrazovnog iskustva.

Iako je teorijski prepoznata važnost te suradnje, u praksi postoje izazovi, poput nedostatka resursa, vremena, te neadekvatne podrške od strane lokalnih institucija i vrtićke uprave. Ovo istraživanje želi utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji sudjeluju u suradnji s lokalnom zajednicom, kako percipiraju njen doprinos cjelokupnom razvoju djece i kvaliteti kurikuluma, te s kojim se preprekama i izazovima susreću u provođenju tih aktivnosti.

6.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je ispitati mišljenja odgojitelja o važnosti suradnje s lokalnom zajednicom u razvoju i provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

6.3. Zadaci istraživanja

U temeljne se zadatke istraživanja ubrajaju:

1. utvrditi osnovne socio-demografske karakteristike ispitanika,
2. ispitati mišljenja odgojitelja o učestalosti i oblicima suradnje odgojno-obrazovnih ustanova s lokalnim dionicima,
3. ispitati mišljenja odgojitelja o benefitima suradnje s lokalnom zajednicom te njenom utjecaju na odgojno-obrazovni rad,

4. ispitati odgojitelje o preprekama i izazovima s kojima se suočavaju pri ostvarenju suradnje s lokalnom zajednicom,
5. ispitati mišljenje odgojitelja o utjecaju suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj kurikuluma.

6.4. Hipoteze istraživanja

H1: Odgojitelji kontinuirano surađuju s različitim ustanovama i dionicima iz lokalne zajednice u odgojno-obrazovnom procesu.

H2: Odgojitelji imaju pozitivna mišljenja o benefitima suradnje s lokalnom zajednicom na odgojno-obrazovni proces.

H3: Odgojitelji smatraju da su najčešće prepreke u ostvarivanju suradnje s lokalnom zajednicom nedostatak financijskih sredstava, organizacijski i kadrovski problemi unutar vrtića te zakonske i administrativne prepreke.

H4: Odgojitelji smatraju da suradnja s lokalnom zajednicom pozitivno utječe na razvoj i provedbu kurikuluma vrtića.

6.5. Metodologija istraživanja

6.5.1. Mjerni instrument, postupak i obrada podataka

Za potrebe ovog istraživanja osmišljen je anketni upitnik, u obliku Likertove skale procjene, za uzorak koji će činiti odgojitelji iz više županija (Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Ličko-senjska, Zagrebačka, kao i ostale županije). Anketni upitnik sastoji se od dva dijela, prvim dijelom pitanja prikupljeni su opći podaci o ispitanicima, socio-demografska obilježja: spol, dob, radno iskustvo, završeni studij, vrsta osnivača njihove ustanove, županija iz koje dolaze te mjesto u kojem se ustanova nalazi (grad, manje mjesto, selo ili otok). Slijede setovi pitanja o učestalosti i vrsti suradnje s lokalnom zajednicom te zadovoljstvu i učincima suradnje. Zatim setovi tvrdnji o ključnim inicijatorima suradnje, podršci koju odgojitelji dobivaju za ostvarenje suradnje te preprekama na koje nailaze u

ostvarivanju iste. Slijedeći setovi odnose se na mišljenja odgojitelja o važnosti i učinkovitosti stručnih usavršavanja u razvoju njihovih kompetencija za suradnju s lokalnom zajednicom, razini sudjelovanja djece u aktivnostima koje se organiziraju u suradnji s lokalnom zajednicom te o pozitivnim utjecajima tih aktivnosti na dobrobit djece. Zadnji set tvrdni istražuje mišljenja odgojitelja o utjecaju suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj kurikuluma.

Struktura odgovora na anketna pitanja se prezentira upotrebom metoda grafičkog i tabelarnog prikazivanja u kojima se prezentiraju apsolutne i relativne postotne frekvencije. Numeričke vrijednosti se dodatno prezentiraju upotrebom metoda deskriptivne statistike, i to aritmetičke sredine i standardne devijacije. Istraživanje je provedeno u listopadu 2024. godine, a analiza dobivenih podataka rađena je u statističkom softwreu SPSS 25.

6.5.2. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika čine odgojitelji iz županija Zadarske, Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske, Ličko-senjske, Zagrebačke, kao i drugih županija. Istraživanjem su obuhvaćene ustanove s različitim osnivačima, kako javnim tako i privatnim, s ciljem dobivanja cjelovite slike o suradnji vrtića i lokalnih zajednica. Ukupno je u istraživanju sudjelovalo 230 odgojitelja (N=230).

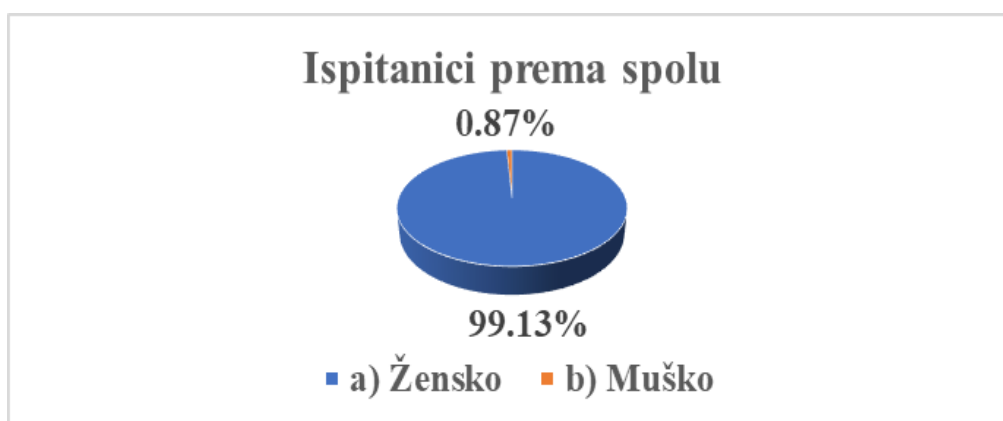
7. Analiza istraživanja

7.1. Struktura ispitanika prema socio-demografskim obilježjima

7.1.1. Struktura ispitanika s obzirom na spol

Kroz rezultate ispitivanja uočeno je kako u uzorku ispitanika značajno dominaciju ženski odgojitelji, dok je udio muškaraca minimalan. Naime, od ukupno 230 ispitanika žene čini 99,13% (N=228) odgojitelja, a muškarci čine svega 0,87% uzorka (N=2).

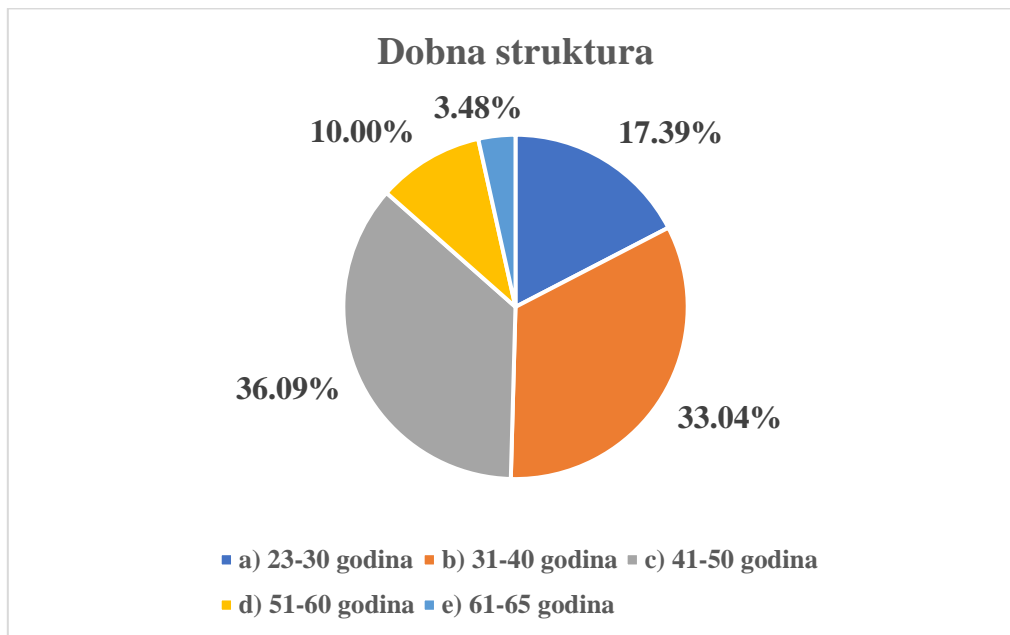
Grafikon 1. Spolna struktura ispitanika

7.1.2. Dobna struktura ispitanika

U grafikonu 2 prikazana je struktura ispitanika s obzirom na dob. Većina ispitanih odgojitelja pripada dobnoj skupini između 41 i 50 godina, koja čini 36,09% uzorka (N=83). Slijedi dobna skupina od 31 do 40 godina, koja obuhvaća 33,04% ispitanika (N=76). U dobnoj skupini od 23 do 30 godina nalazi se 17,39% ispitanika (N=40), dok 10% ispitanika pripada dobnoj skupini od 51 do 60 godina (N=23). Najmanji udio ispitanika nalazi se u dobnoj skupini od 61 do 65 godina, koja čini 3,48% uzorka (N=8).

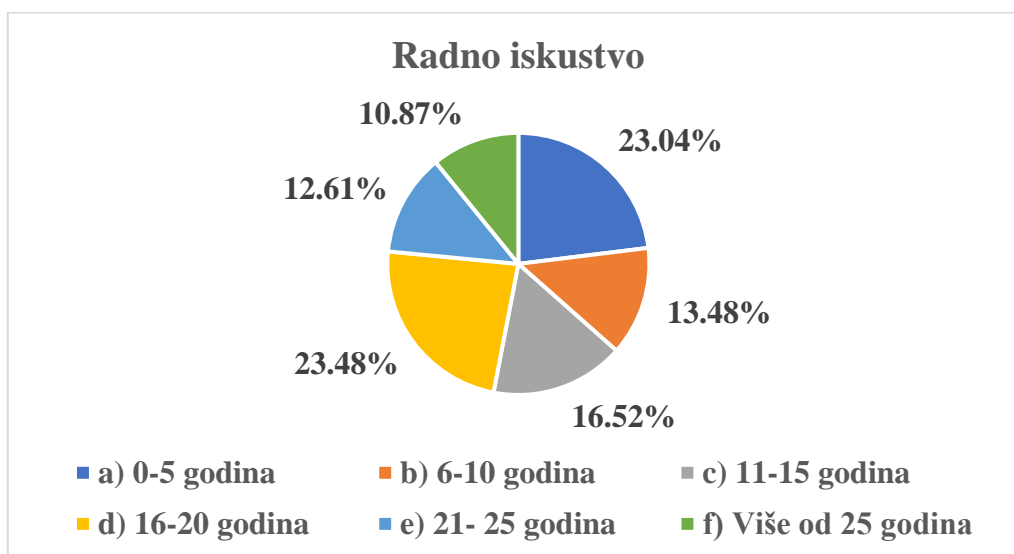
Grafikon 2. Dobna struktura zaposlenika

7.1.3. Radno iskustvo ispitanika

Slijedi prikaz rezultata radnog iskustva ispitanih odgojitelja. Najzastupljenija skupina čine odgojitelji s 16 do 20 godina radnog iskustva, koji predstavljaju 23,48% ispitanika (N=54). Odmah nakon njih, skupina s 0 do 5 godina radnog iskustva obuhvaća 23,04% ispitanika (N=53), što ukazuje na značajan udio novijih kadrova u struci. Skupine s 11 do 15 godina i 6 do 10 godina radnog iskustva čine 16,52% (N=38) i 13,48% (N=31) uzorka, što predstavlja ispitanike sa srednjom duljinom staža. Manje su zastupljeni ispitanici s 21 do 25 godina radnog iskustva, koji čine 12,61% (N=29), dok najmanji udio pripada odgojiteljima s više od 25 godina iskustva, koji obuhvaćaju 10,87% (N=25) uzorka. Ova raznolika struktura radnog iskustva među ispitanicima pruža uvid u različite perspektive unutar struke, omogućujući istraživanju da obuhvati iskustva kako novijih tako i iskusnijih odgojitelja, što je od posebnog značaja za cjelovitost rezultata.

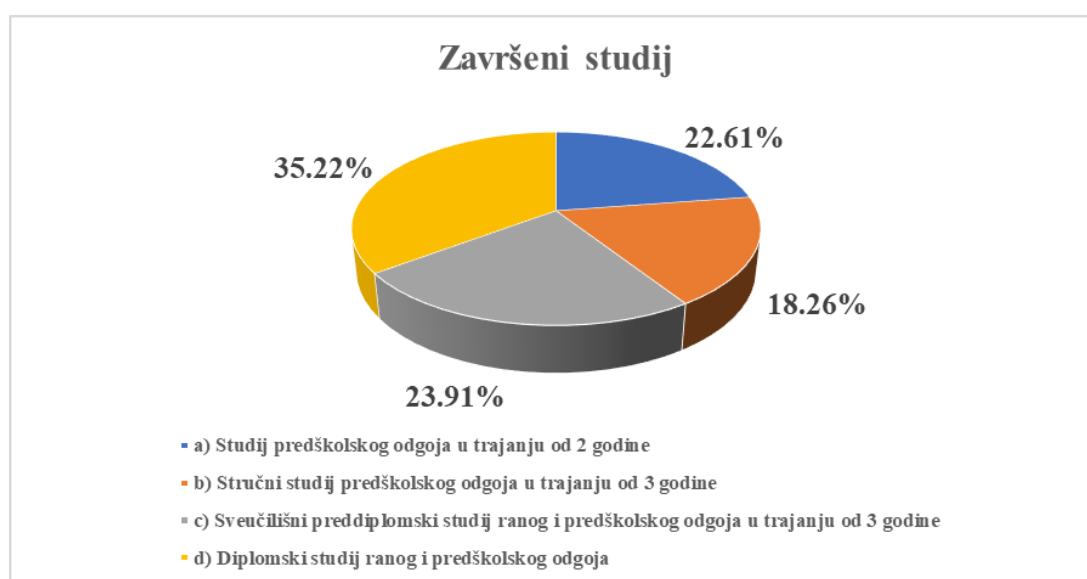
Grafikon 3. Radno iskustvo ispitanika

7.1.4. Završeni studij

Najveći broj odgojitelja, njih 35,22% (N=81), završio je diplomski studij ranog i predškolskog odgoja. Zatim slijede odgojitelji koji su završili sveučilišni preddiplomski studij ranog i predškolskog odgoja u trajanju od 3 godine sa 23,91% (N=55). Studij predškolskog odgoja u trajanju od 2 godine završilo je 22,61% ispitanika (N=52), dok je stručni studij predškolskog odgoja u trajanju od 3 godine završilo 18,26% (N=42).

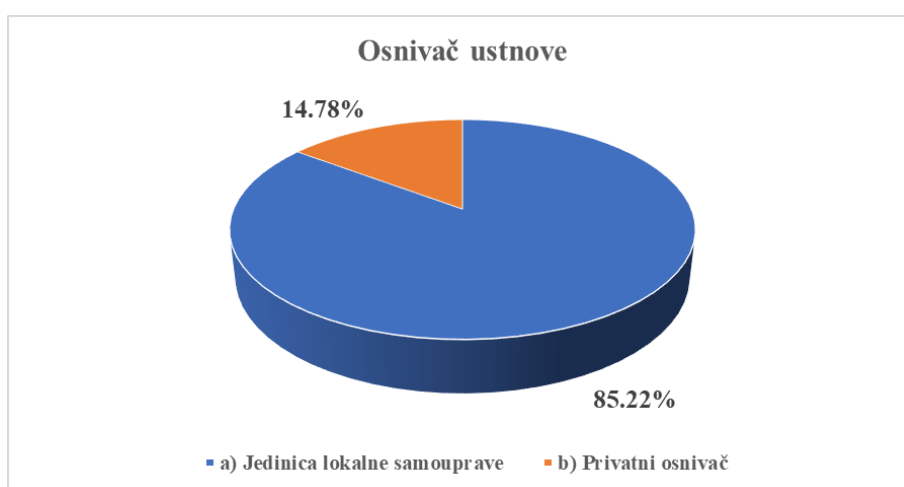
Grafikon 4. Struktura ispitanika prema završenom studiju

7.1.5. Odgojno-obrazovna ustanova zaposlenika s obzirom na vrstu osnivača

Grafikon 5 prikazuje strukturu ispitanika prema vrsti osnivača odgojno-obrazovne ustanove u kojoj su zaposleni. Većina odgojitelja, njih 85,22% (N=196), radi u ustanovama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, dok manji dio, njih svega 14,78% (N=34), radi u ustanovama privatnih osnivača.

Grafikon 5. Struktura ispitanika prema osnivaču odgojno-obrazovne ustanove

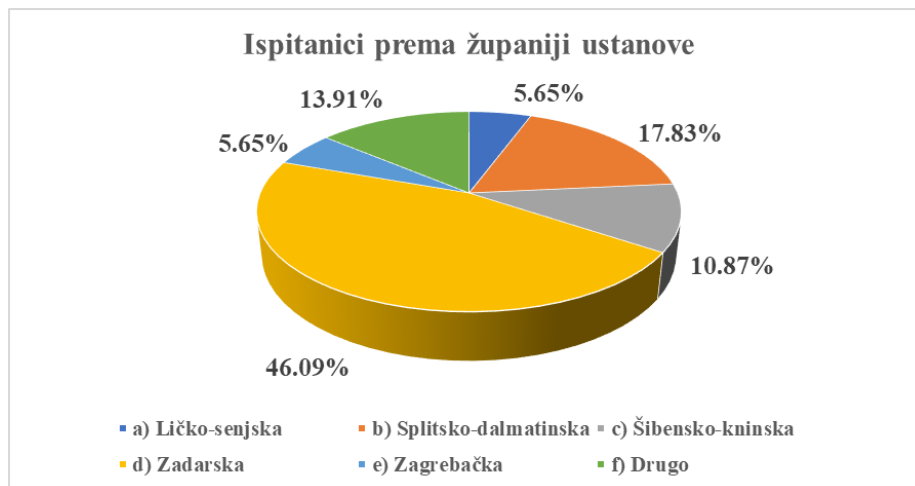

7.1.6. Struktura ispitanika po županijama

U sljedećem pitanju ispituje se županija u kojoj se nalazi ustanova u kojoj je ispitanik zaposlen. Najveći udio ispitanika dolazi iz Zadarske županije, koja čini 46,09% uzorka (N=106). Slijedi Splitsko-dalmatinska županija s 17,83% ispitanika (N=41), dok Šibensko-kninska županija sudjeluje s 10,87% (N=25). Ispitanici iz Ličko-senjske i Zagrebačke županije čine po 5,65% uzorka (N=13 za svaku županiju). Kategorija "Drugo", koja obuhvaća ispitanike iz preostalih županija, uključuje 13,91% uzorka (N=32).

Grafikon 6. Struktura ispitanika prema županiji ustanove

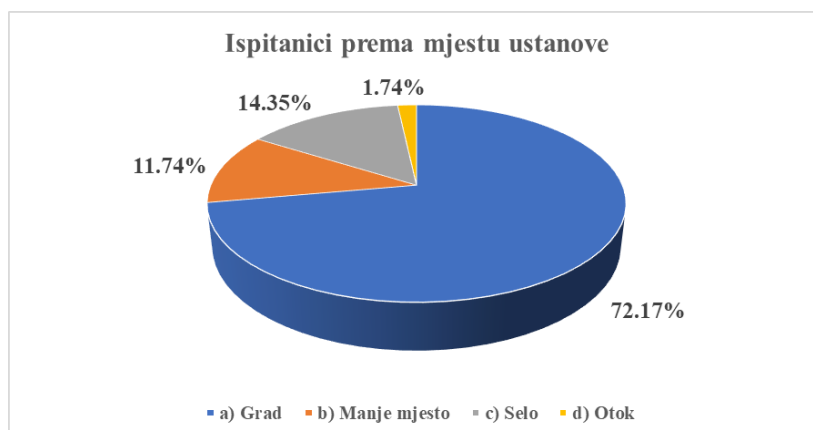

Ovi rezultati pokazuju dominaciju ispitanika iz Zadarske županije, dok ostale županije imaju manju, ali ipak značajnu zastupljenost. Kategorija "Drugo" upućuje na to da istraživanje uključuje ispitanike sa šireg područja, čime se osigurava veća reprezentativnost rezultata.

7.1.7. Struktura ispitanika prema lokaciji rada

Na postavljeno pitanje o lokaciji odgojno-obrazovne ustanove, većina ispitanika, njih 72,17% (N=166), izjavila je da radi u ustanovama smještenim u urbanim sredinama. Ovi podaci ukazuju na visoku koncentraciju odgojno-obrazovnih ustanova u gradovima, što je očekivano s obzirom na veću gustoću stanovništva i bolje razvijenu infrastrukturu u tim područjima. Manji postotak ispitanika, 14,35% (N=33), radi u ruralnim područjima, dok 11,74% (N=27) radi u manjim mjestima. Najmanje zastupljeni su odgojitelji zaposleni na otocima, kojih je samo 1,74% (N=4).

Grafikon 7. Raspodjela ispitanika prema lokaciji rada

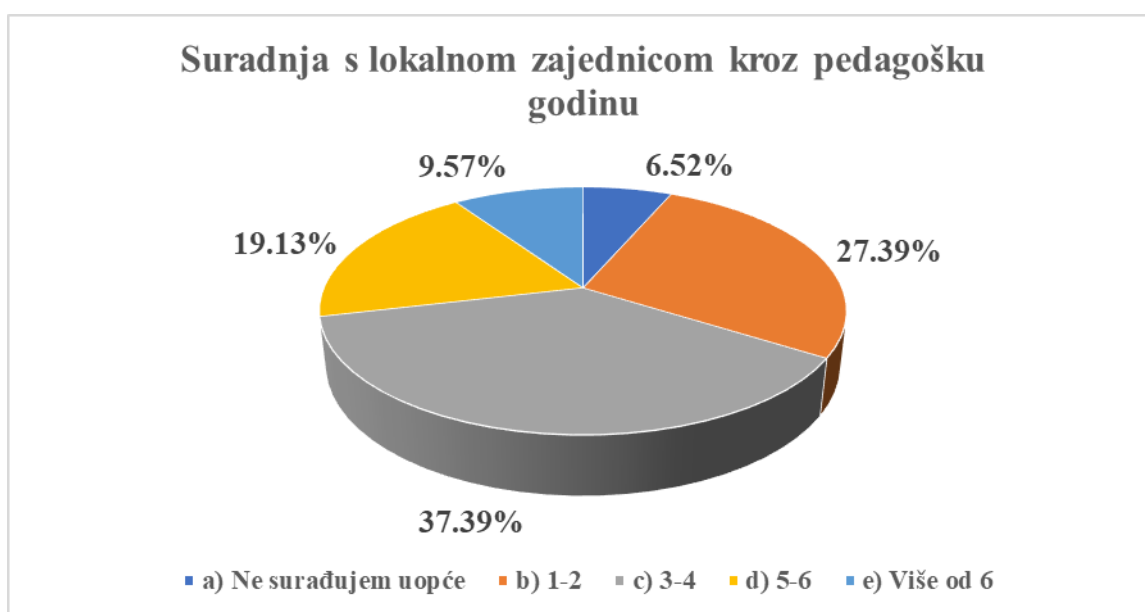

7.2. Suradnja s lokalnom zajednicom kroz pedagošku godinu

U ovom dijelu istraživanja odgojitelji su odgovarali na pitanje o broju različitih suradnji s lokalnom zajednicom tijekom pedagoške godine. Ponuđeno im je šest odgovora, od opcije da se suradnja uopće ne ostvaruje, do opcije koja uključuje više od šest suradnji tijekom godine. Najveći udio ispitanika, njih 37,39% (N=86), surađuje s 3 do 4 različite ustanove. Sljedeća grupa obuhvaća 27,39% (N=63) ispitanika koji ostvaruju suradnju s 1 do 2 ustanove. U kategoriji 5 do 6 ustanova nalazi se 19,13% ispitanika (N=44), dok 9,57% ispitanika (N=22) surađuje s više od 6 ustanova. Najmanji broj ispitanika, njih 6,52% (N=15), izjavilo je da ne ostvaruju nikakvu suradnju s ustanovama.

Istraživanje pokazuje da većina odgojitelja ostvaruje suradnju s 3 do 4 ustanove u lokalnoj zajednici tijekom pedagoške godine, što ukazuje na učestalu interakciju s lokalnim institucijama. Značajan broj ispitanika surađuje s 1 do 2 ustanove, dok manji broj ostvaruje intenzivniju suradnju s 5 ili više ustanova. Mali postotak odgojitelja ne ostvaruje nikakvu suradnju, što upućuje na moguće prepreke ili specifičnosti u radu. Ovi rezultati naglašavaju važnost suradnje s lokalnom zajednicom te potrebu za njenim daljnjim poticanjem i unaprjeđenjem.

Grafikon 8. Učestalost suradnje s lokalnom zajednicom tijekom pedagoške godine

7.3. Učestalost i obrasci suradnje s dionicima/ustanovama iz lokalne zajednice

U tablici 1 prikazani su rezultati koji se odnose na učestalost suradnje ispitanika s dionicima/ustanovama iz lokalne zajednice.

Suradnja s lokalnim institucijama važan je dio predškolskog odgoja jer omogućuje djeci iskustvo izvan formalnog vrtićkog okruženja, potiče socijalnu interakciju i obogaćuje kurikulum kroz stvarne životne situacije. U sklopu ovog istraživanja, analizirana je suradnja odgojitelja s kulturnim ustanovama (kao što su knjižnice, muzeji, kazališta), hitnim službama, sportskim klubovima te drugim dionicima iz lokalne zajednice, kako bi se utvrdila učestalost i intenzitet tih aktivnosti. Rezultati ukazuju na obrasce suradnje koji se razlikuju ovisno o vrsti ustanove, pri čemu su kulturne institucije češće uključene u odgojno-obrazovni rad, dok su suradnje s nekim drugim ustanovama, poput OPG-ova i domova za stare i nemoćne, rjeđe zastupljene.

Tablica 1. Učestalost i obrasci suradnje s dionicima/ustanovama iz lokalne zajednice

Tijekom pedagoške godine s djecom posjećujem i ostvarujem različite oblike suradnje s ...	Nikada (1)		Rijetko (2)		Ponekad (3)		Često (4)		Vrlo često (5)		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
drugim vrtićima u lokalnoj zajednici	41	17,83	51	22,17	79	34,35	47	20,43	12	5,22	2,73	1,13
osnovnim školama	22	9,57	57	24,78	99	43,04	38	16,52	14	6,09	2,85	1,01
knjižnicama	17	7,39	19	8,26	79	34,35	79	34,35	36	15,65	3,43	1,08
muzejima i galerijama	30	13,04	27	11,74	83	36,09	56	24,35	34	14,78	3,16	1,20
lokalnim manifestacijama	17	7,39	31	13,48	77	33,48	69	30,00	36	15,65	3,33	1,12
kazalištima	14	6,09	13	5,65	81	35,22	72	31,30	50	21,74	3,57	1,08
kinom	82	35,65	48	20,87	67	29,13	29	12,61	4	1,74	2,24	1,12
hitnim službama (vatrogasci, policija, dom zdravlja, liječničke ordinacije)	9	3,91	41	17,83	87	37,83	63	27,39	30	13,04	3,28	1,03
sportskim klubovima	36	15,65	46	20,00	79	34,35	50	21,74	19	8,26	2,87	1,16
udrugama (za mlade, djecu s teškoćama, eko udrugama...)	40	17,39	58	25,22	85	36,96	34	14,78	13	5,65	2,66	1,10
crkvom i vjerskim organizacijama	48	20,87	56	24,35	78	33,91	33	14,35	15	6,52	2,61	1,15
domovima za stare i nemoćne osobe	92	40,00	56	24,35	55	23,91	18	7,83	9	3,91	2,11	1,14
OPG-ovima	80	34,78	52	22,61	61	26,52	25	10,87	12	5,22	2,29	1,20
poštom, bankom, štedionicom	63	27,39	61	26,52	68	29,57	31	13,48	7	3,04	2,38	1,11

Analiza suradnje odgojitelja s različitim ustanovama u lokalnoj zajednici tijekom pedagoške godine pruža uvid u učestalost i obrasce suradnje. U kategoriji suradnje s drugim vrtićima u lokalnoj zajednici, 34,35% ispitanika (N=79) surađuje povremeno, dok 22,17% (N=51) surađuje rijetko, uz prosječnu ocjenu od 2,73 i standardnu devijaciju od 1,13, što ukazuje na umjerenu razinu suradnje. Suradnja s osnovnim školama ima nešto višu prosječnu ocjenu od 2,85 (SD=1,01), pri čemu najveći udio ispitanika 43,04% (N=99) surađuje ponekad. Kada je riječ o knjižnicama, 34,35% ispitanika (N=79) surađuje često, uz jednaki udio koji surađuje povremeno, s prosječnom ocjenom od 3,43 (SD=1,08), što ukazuje na značajnu učestalost suradnje.

Muzeji i galerije bilježe povremenu suradnju kod 36,09% ispitanika (N=83), dok 24,35% (N=56) surađuje često, s prosječnom ocjenom od 3,16 (SD=1,20). U lokalnim manifestacijama 33,48% (N=77) ispitanika sudjeluje ponekad, dok ih 30,00% (N=69) surađuje često, uz prosječnu ocjenu suradnje od 3,33 (SD=1,12). Kazališta su najčešće posjećivana, gdje 35,22% (N=81) ispitanika surađuje ponekad, a 31,30% (N=72) često, s prosječnom ocjenom od 3,57 (SD=1,08).

Nadalje, kino bilježi nisku razinu suradnje, gdje 35,65% ispitanika (N=82) izjavljuje da nikada ne posjećuju kino, uz prosječnu ocjenu od 2,24 (SD=1,12). Suradnja s hitnim službama, kao što su vatrogasci, policija i zdravstvene ustanove, pokazuje umjerenu aktivnost, s 37,83% ispitanika (N=87) koji surađuju povremeno, dok 27,39% (N=63) surađuje često, s prosječnom ocjenom od 3,28 (SD=1,03). Sportski klubovi bilježe suradnju povremeno kod 34,35% ispitanika (N=79), s prosječnom ocjenom od 2,87 (SD=1,16).

Suradnja s udrugama, kao što su one za mlade ili djecu s teškoćama, najčešće se događa povremeno, gdje 36,96% (N=85) ispitanika ostvaruje takvu suradnju, uz prosječnu ocjenu od 2,66 (SD=1,10). U kategoriji suradnje s crkvama i vjerskim organizacijama, 33,91% ispitanika (N=78) surađuje povremeno, s prosječnom ocjenom od 2,61 (SD=1,15). Suradnja s domovima za stare i nemoćne osobe bilježi najnižu prosječnu ocjenu (AS=2,11, SD=1,14), pri čemu 40,00% ispitanika (N=92) nikada ne surađuje s tim ustanovama.

U suradnji s obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG-ovima), 34,78% ispitanika (N=80) izjavljuje da nikada ne surađuje, uz prosječnu ocjenu od 2,29 (SD=1,20). Na kraju, suradnja s institucijama kao što su pošta, banka i štedionica bilježi povremenu učestalost kod 29,57% ispitanika (N=68), uz prosječnu ocjenu od 2,38 (SD=1,11).

Na temelju rezultata analize može se potvrditi hipoteza 1 (H1), prema kojoj odgojitelji kontinuirano surađuju s različitim ustanovama i dionicima iz lokalne zajednice u odgojno-obrazovnom procesu. Iako se razina suradnje razlikuje ovisno o vrsti dionika, visoka učestalost

suradnje s knjižnicama, kazalištima, hitnim službama i sportskim klubovima jasno potvrđuje da odgojitelji redovito surađuju s lokalnom zajednicom. Niže razine suradnje s kinom, OPG-ovima i domovima za stare i nemoćne ukazuju na specifična područja u kojima bi se suradnja mogla dodatno ojačati.

7.4. Mišljenje o benefitima suradnje vrtića s lokalnom zajednicom na odgojno-obrazovni rad

Rezultati prikazani u tablici 2 odnose se na stavove odgojitelja o suradnji s lokalnom zajednicom i njezinim utjecajem na odgojno-obrazovni proces. Suradnja s lokalnim ustanovama važan je aspekt kurikuluma ranog i predškolskog odgoja jer omogućuje proširivanje obrazovnih resursa, stvaranje novih prilika za projektne aktivnosti i povezivanje djece s društvenim i kulturnim kontekstom u kojem žive. Cilj ove analize je ispitati koliko odgojitelji cijene suradnju s lokalnom zajednicom i kako ona doprinosi kvalitetnijem planiranju i provedbi obrazovnih aktivnosti, obogaćivanju kurikuluma te poticanju novih oblika rada u vrtiću. Rezultati ukazuju na visok stupanj slaganja odgojitelja o važnosti redovite suradnje s lokalnom zajednicom i njezinim pozitivnim utjecajem na obrazovni proces.

Tablica 2. Mišljenje o benefitima suradnje vrtića s lokalnom zajednicom na odgojno-obrazovni rad

Suradnja s lokalnom zajednicom...	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
pridonosi kvalitetnijem planiranju i provedbi odgojno-obrazovnog procesa.	0	0,00	3	1,30	24	10,43	115	50,00	88	38,26	4,25	0,69
omogućuje pristup novim resursima koji obogaćuju odgojno-obrazovni rad.	0	0,00	2	0,87	23	10,00	112	48,70	93	40,43	4,29	0,68
poticaj je za pokretanje novog projektnog oblika rada u vrtiću	0	0,00	2	0,87	27	11,74	100	43,48	101	43,91	4,30	0,71
treba biti redovna praksa, a ne izolirana suradnja.	0	0,00	1	0,43	23	10,00	98	42,61	108	46,96	4,36	0,68

Analiza mišljenja odgojitelja o suradnji s lokalnom zajednicom ukazuje na visoku razinu slaganja s pozitivnim učincima te suradnje na odgojno-obrazovni proces. Na tvrdnju da suradnja pridonosi kvalitetnijem planiranju i provedbi odgojno-obrazovnog procesa, 50%

ispitanika (N=115) se slaže, dok 38,26% (N=88) u potpunosti se slaže, s prosječnom ocjenom (AS) od 4,25 i standardnom devijacijom (SD) od 0,69, što upućuje na visok stupanj slaganja među ispitanicima. Slično tome, na tvrdnju da suradnja omogućuje pristup novim resursima koji obogaćuju odgojno-obrazovni rad, 48,70% ispitanika (N=112) se slaže, a 40,43% (N=93) u potpunosti se slaže, s prosječnom ocjenom od 4,29 (SD=0,68).

Također, stavovi odgojitelja pokazuju da je suradnja poticaj za pokretanje novih projektnih oblika rada u vrtiću, s kojom se 43,91% (N=101) ispitanika u potpunosti slaže, dok se 43,48% (N=100) slaže, uz prosječnu ocjenu od 4,30 (SD=0,71). Najviši stupanj slaganja zabilježen je na tvrdnju da suradnja s lokalnom zajednicom treba biti redovna praksa, a ne izolirana suradnja, gdje se 46,96% ispitanika (N=108) u potpunosti slaže, dok se 42,61% (N=98) slaže, s prosječnom ocjenom od 4,36 (SD=0,68).

Ovi rezultati jasno pokazuju visok stupanj slaganja među ispitanicima o važnosti i korisnosti suradnje s lokalnom zajednicom, pri čemu najveći postotak ispitanika smatra da bi takva suradnja trebala biti redovna praksa.

Na osnovi dobivenih rezultata može se potvrditi hipoteza 2 (H2), prema kojoj odgojitelji imaju pozitivna mišljenja o benefitima suradnje s lokalnom zajednicom na odgojno-obrazovni proces. Mišljenja odgojitelja pokazuju visoku razinu slaganja s tvrdnjama o pozitivnim učincima suradnje. Na tvrdnju da suradnja pridonosi kvalitetnijem planiranju i provedbi odgojno-obrazovnog procesa prosječna ocjena iznosi 4,25 (SD=0,69), pri čemu se 88,26% ispitanika slaže ili u potpunosti slaže. Slično tome, tvrdnja da suradnja s lokalnom zajednicom omogućuje pristup novim resursima koji obogaćuju odgojno – obrazovni proces pokazuje veliku prosječnu ocjenu od 4,29 (SD=0,68), s visokim postotkom od 89,13% odgojitelja koji se slažu ili u potpunosti se slažu s tvrdnjom.

Suradnja kao poticaj za nove projektne oblike rada pokazuje također visoku prosječnu ocjenu 4,30 (SD=0,71). Dok, tvrdnja da bi suradnja trebala biti redovna praksa a ne izolirana suradnja ima najveću prosječnu ocjenu od 4,36 i malu standardnu devijaciju 0,68 pri čemu se čak 89,57% odgojitelja slaže ili u potpunosti slaže s njom.

7.5. Inicijativa za pokretanje suradnje između dječjeg vrtića i institucija u lokalnoj zajednici

Rezultati prikazani u tablici 3 odnose se na mišljenja odgojitelja o tome tko pokreće inicijativu za suradnju s lokalnom zajednicom. Naime, sama inicijativa za uspostavljanje suradnje može dolaziti od različitih dionika odgojno-obrazovnog procesa: ravnatelja ustanove,

odgojitelja, pedagoga, obitelji ali i same lokalne zajednica. Dobiveni rezultati pokazuju da odgojitelji koji prate interese djece imaju najistaknutiju ulogu u iniciranju suradnje, dok ravnatelj, pedagozi i roditelji također imaju važnu, ali manje istaknutu ulogu.

Tablica 3. Inicijativa za pokretanje suradnje između dječjeg vrtića i institucija u lokalnoj zajednici

Inicijativu za suradnju s lokalnom zajednicom uglavnom pokreće...	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
ravnatelj Vaše ustanove.	15	6,52	15	6,52	64	27,83	96	41,74	40	17,39	3,57	1,06
pedagog Vaše ustanove.	16	6,96	26	11,30	58	25,22	100	43,48	30	13,04	3,44	1,07
odgojitelj koji prati interese djece i kompetentan je za ostvarenje suradnje	2	0,87	3	1,30	18	7,83	109	47,39	98	42,61	4,30	0,74
odgojitelji uz podršku i participaciju roditelja	5	2,17	9	3,91	30	13,04	115	50,00	71	30,87	4,03	0,89
institucije lokalne zajednice (knjižnice, muzeji, kazališta, kina, sportski klubovi...).	12	5,22	15	6,52	48	20,87	111	48,26	44	19,13	3,70	1,02

Analiza inicijative za pokretanje suradnje s lokalnom zajednicom pokazuje da se najveći stupanj slaganja odnosi na tvrdnju da inicijativu pokreće odgojitelj koji prati interese djece i kompetentan je za ostvarenje suradnje. S tim se slaže 47,39% ispitanika (N=109), dok se 42,61% (N=98) u potpunosti slaže, s visokom prosječnom ocjenom (AS) od 4,30 i standardnom devijacijom (SD) od 0,74. Sljedeće po razini slaganja je tvrdnja da inicijativu pokreću odgojitelji uz podršku i participaciju roditelja, s čime se slaže 50% ispitanika (N=115), dok se 30,87% (N=71) u potpunosti slaže, uz prosječnu ocjenu od 4,03 (SD=0,89).

Institucije lokalne zajednice, poput knjižnica, muzeja, kazališta i sportskih klubova, također se percipiraju kao pokretači suradnje, pri čemu se 48,26% ispitanika (N=111) slaže, a 19,13% (N=44) u potpunosti slaže, s prosječnom ocjenom od 3,70 (SD=1,02). Slijedi ravnatelju ustanove, gdje se 41,74% ispitanika (N=96) slaže da ravnatelj pokreće inicijativu, dok se 17,39% (N=40) u potpunosti slaže, uz prosječnu ocjenu od 3,57 (SD=1,06).

Na kraju, 43,48% ispitanika (N=100) slaže se da inicijativu pokreće pedagog ustanove, dok se 13,04% (N=30) u potpunosti slaže, s prosječnom ocjenom od 3,44 (SD=1,07).

Rezultati pokazuju da odgojitelji koji prate interese djece najčešće iniciraju suradnju s lokalnom zajednicom, dok ravnatelji i pedagozi također imaju značajnu, ali, po rezultatima istraživana, nešto manje izraženu ulogu.

7.6. Zadovoljstvo podrškom i potporom koju odgojitelji dobivaju za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom

U daljnjem tijeku empirijskog istraživanja, procjenjivali smo mišljenja odgojitelja o razini zadovoljstva s različitim oblicima podrške za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom. Dobiveni rezultati pokazuju različite razine zadovoljstva s obzirom na izvor podrške, pri čemu su neki oblici podrške, kao one od kolega odgojitelja i roditelja vrednovani pozitivnije od podrške stručnih suradnika i ravnatelja. Dobiveni rezultati prikazani su u tablici 4 te opisno.

Tablica 4. Zadovoljstvo podrškom i potporom koju odgojitelji dobivaju za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom

Zadovoljan/na sam potporom i podrškom koju dobivam za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom, od strane...	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
ravnatelja ustanove.	13	5,65	13	5,65	51	22,17	82	35,65	71	30,87	3,80	1,11
pedagoga ustanove.	17	7,39	19	8,26	60	26,09	88	38,26	46	20,00	3,55	1,12
ostalih stručnih suradnika u vrtiću (psihologa, logopeda, edukacijskog rehabilitatora...)	23	10,00	18	7,83	80	34,78	77	33,48	32	13,91	3,33	1,12
kolega odgojitelja unutar/izvan ustanove.	6	2,61	9	3,91	40	17,39	113	49,13	62	26,96	3,94	0,91
dionici iz lokalne zajednice.	11	4,78	14	6,09	68	29,57	98	42,61	39	16,96	3,61	0,99
roditelja djece iz odgojne skupine.	5	2,17	12	5,22	48	20,87	106	46,09	59	25,65	3,88	0,92

Rezultati pokazuju različite razine zadovoljstva odgojitelja s potporom za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom, ovisno o izvoru podrške. Najviši stupanj slaganja zabilježen je u podršci koju pružaju kolege odgojitelji unutar i izvan ustanove, gdje se 49,13% ispitanika (N=113) slaže, a 26,96% (N=62) u potpunosti slaže da su zadovoljni tom podrškom. Prosječna ocjena (AS) iznosi 3,94, uz standardnu devijaciju (SD) od 0,91. Sljedeći najviši stupanj slaganja odnosi se na podršku roditelja djece iz odgojne skupine, gdje se 46,09% ispitanika (N=106) slaže, a 25,65% (N=59) u potpunosti slaže da su zadovoljni podrškom, s prosječnom ocjenom od 3,88 (SD=0,92).

Kada je riječ o ravnateljima ustanova, 35,65% ispitanika (N=82) slaže se, a 30,87% (N=71) u potpunosti se slaže da dobivaju zadovoljavajuću podršku, uz prosječnu ocjenu od 3,80 (SD=1,11).

Međutim, postoji i manji postotak ispitanika, njih 5,65% (N=13), koji se uopće ne slažu da dobivaju podršku od ravnatelja. Slično, podrška dionika iz lokalne zajednice, poput

knjižnica, muzeja i sportskih klubova, pozitivno je ocijenjena, pri čemu se 42,61% ispitanika (N=98) slaže, a 16,96% (N=39) u potpunosti slaže da su zadovoljni ovom suradnjom, s prosječnom ocjenom od 3,61 (SD=0,99).

Pedagozi ustanova dobivaju nešto niže ocjene, pri čemu se 38,26% ispitanika (N=88) slaže, a 20,00% (N=46) u potpunosti slaže da su zadovoljni podrškom pedagoga, uz prosječnu ocjenu od 3,55 (SD=1,12). S druge strane, 7,39% ispitanika (N=17) izjavilo je da se uopće ne slaže da dobivaju podršku od pedagoga. Najmanji stupanj slaganja zabilježen je u podršci koju pružaju ostali stručni suradnici (psiholozi, logopedi, edukacijski rehabilitatori), gdje se 33,48% ispitanika (N=77) slaže, a 13,91% (N=32) u potpunosti slaže s tom tvrdnjom. Prosječna ocjena iznosi 3,33 (SD=1,12), dok je 10% ispitanika (N=23) izjavilo da se uopće ne slaže da dobivaju zadovoljavajuću podršku od tih stručnjaka.

Prikazani podaci ukazuju na to da su odgojitelji najzadovoljniji podrškom koju dobivaju od kolega i roditelja, dok podrška stručnih suradnika, uključujući pedagoge i ravnatelje, bilježi nešto niži stupanj slaganja, s prisutnim manjim postotkom ispitanika koji izražavaju nezadovoljstvo.

7.7. Prepreke za ostvarenje suradnje s institucijama iz lokalne zajednice

Ovaj dio empirijskog istraživanja odnose se na mišljenja odgojitelja o preprekama s kojima se susreću u ostvarenju suradnje s lokalnom zajednicom. Odgojitelji procjenjuju glavne izazove koji otežavaju ili sprečavaju ostvarenje suradnje. Prema hipotezi 3 (H3) odgojitelji smatraju da su najčešće prepreke u ostvarivanju suradnje s lokalnom zajednicom nedostatak financijskih sredstava, organizacijski i kadrovski problemi unutar vrtića te zakonske i administrativne prepreke. Dobiveni rezultati prikazani su u tablici 5 te opisno.

Tablica 5. Prepreke za ostvarenje suradnje s institucijama iz lokalne zajednice

Najčešće prepreke u ostvarenju suradnje s lokalnom zajednicom su...	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Nedostatak vremena.	27	11,74	49	21,30	76	33,04	64	27,83	14	6,09	2,95	1,10
Nedostatak financijskih sredstava.	12	5,22	26	11,30	60	26,09	90	39,13	42	18,26	3,54	1,07
Nedostatak podrške unutar ustanove.	24	10,43	53	23,04	77	33,48	59	25,65	17	7,39	2,97	1,09

Nedostatak interesa i loša komunikacija s lokalnom zajednicom.	29	12,61	56	24,35	66	28,70	66	28,70	13	5,65	2,90	1,12
Organizacijski i kadrovski problemi unutar vrtića.	27	11,74	40	17,39	65	28,26	72	31,30	26	11,30	3,13	1,18
Zakonske ili administrativne prepreke.	32	13,91	36	15,65	75	32,61	68	29,57	19	8,26	3,03	1,16

Analiza najčešćih prepreka u ostvarivanju suradnje s lokalnom zajednicom pokazuje da se ispitanici najviše slažu s tvrdnjom da nedostatak financijskih sredstava predstavlja značajnu prepreku. Naime, 39,13% ispitanika (N=90) slaže se s tom tvrdnjom, dok se 18,26% (N=42) u potpunosti slaže, s prosječnom ocjenom (AS) od 3,54 i standardnom devijacijom (SD) od 1,07. Sljedeći najviše ocjenjeni izazov su organizacijski i kadrovski problemi unutar vrtića, pri čemu 31,30% ispitanika (N=72) slaže se, a 11,30% (N=26) u potpunosti slaže da ovi problemi predstavljaju prepreku, s prosječnom ocjenom od 3,13 (SD=1,18).

Zakonske ili administrativne prepreke također su percipirane kao izazov, gdje se 29,57% ispitanika (N=68) slaže, a 8,26% (N=19) u potpunosti slaže da one predstavljaju prepreku, s prosječnom ocjenom od 3,03 (SD=1,16). Nedostatak podrške unutar ustanove ocijenjen je kao značajna prepreka od strane 25,65% ispitanika (N=59) koji se slažu, dok se 7,39% (N=17) u potpunosti slaže, s prosječnom ocjenom od 2,97 (SD=1,09).

Nedostatak vremena i nedostatak interesa te loša komunikacija s lokalnom zajednicom ocijenjeni su kao nešto manje značajne prepreke. U slučaju nedostatka vremena, 27,83% ispitanika (N=64) se slaže, dok se 6,09% (N=14) u potpunosti slaže, uz prosječnu ocjenu od 2,95 (SD=1,10). Nedostatak interesa i loša komunikacija s lokalnom zajednicom dobili su prosječnu ocjenu od 2,90 (SD=1,12), pri čemu se 28,70% ispitanika (N=66) slaže, a 5,65% (N=13) u potpunosti slaže.

Na temelju dobivenih rezultata može se potvrditi hipoteza 3 (H3), prema kojoj odgojitelji smatraju da su najčešće prepreke u ostvarenju suradnje s lokalnom zajednicom nedostatak financijskih sredstava, organizacijski i kadrovski problemi unutar vrtića te zakonske i administrativne prepreke. Naime, rezultati pokazuju da najveći dio ispitanika (39,13%) smatra da je nedostatak financijskih sredstava značajna prepreka, što potvrđuje prosječna ocjena od 3,54 te standardna devijacija od 1,07. Organizacijski i kadrovski problemi unutar vrtića također su prepoznati kao prepreka, pri čemu se 31,30% ispitanika slaže s ovom tvrdnjom, dok se 11,30% u potpunosti slaže, uz prosječnu ocjenu 3,13 te standardnu devijaciju 1,16. Zakonske i/ili administrativne prepreke bilježe nešto niže ocjene, ali su i dalje prepoznate kao izazov, pri

čemu se 29,57% ispitanika slaže, a 8,26% u potpunosti slaže uz prosječnu ocjenu 3,03 i standardnu devijaciju 1,16.

7.8. Kompetencije i stručno usavršavanje odgojitelja za suradnju s lokalnom zajednicom

U tablici 6 prikazani su rezultati koji se odnose na mišljenje odgojitelja o kompetencijama i važnosti stručnog usavršavanja odgojitelja za suradnju s lokalnom zajednicom.

Tablica 6. Kompetencije i stručno usavršavanje odgojitelja za suradnju s lokalnom zajednicom

Mišljenje o kompetencija i stručnim usavršavanjem odgojitelja za suradnju s lokalnom zajednicom.	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Osjećam se kompetentnim/om za suradnju s institucijama u lokalnoj zajednici	1	0,43	3	1,30	27	11,74	110	47,83	89	38,70	4,23	0,74
Potrebna su mi stručna usavršavanja u području suradnje s lokalnom zajednicom	25	10,87	36	15,65	73	31,74	82	35,65	14	6,09	3,10	1,09
Kroz stručna usavršavanja razvio/la sam vještine potrebne za izgradnju kvalitetnih odnosa s lokalnim institucijama.	5	2,17	12	5,22	59	25,65	101	43,91	53	23,04	3,80	0,92
Stručna usavršavanja na temu suradnje pomažu mi prepoznati potencijale za uključivanje lokalne zajednice u odgojno-obrazovnom rad.	4	1,74	7	3,04	50	21,74	110	47,83	59	25,65	3,93	0,86
Stručna usavršavanja su mi omogućila da kreativno pristupim „stvaranju“ novih projekata s lokalnom zajednicom.	6	2,61	12	5,22	63	27,39	92	40,00	57	24,78	3,79	0,96

Stavovi odgojitelja o kompetencijama za suradnju s lokalnom zajednicom te mišljenje o stručnim usavršavanjima pokazuju visoku razinu samopouzdanja većine ispitanika, ali istovremeno ukazuju i na potrebu za daljnjim obrazovanjem kod određenog dijela odgojitelja.

Većina, njih 47,83% (N=110), slaže se da su kompetentni za suradnju s institucijama u lokalnoj zajednici, dok se 38,70% (N=89) u potpunosti slaže s tom tvrdnjom. S druge strane, manji postotak ispitanika, njih 1,30% (N=3), ne slaže se, a 0,43% (N=1) u potpunosti ne smatra da posjeduju potrebne kompetencije, što daje prosječnu ocjenu (AS) od 4,23 i standardnu devijaciju (SD) od 0,74.

Kada je riječ o potrebi za stručnim usavršavanjem, 35,65% (N=82) ispitanika smatra da im je potrebna dodatna edukacija u području suradnje s lokalnom zajednicom, dok se 6,09% (N=14) u potpunosti slaže s tom tvrdnjom. Ipak, 15,65% (N=36) se ne slaže, a 10,87% (N=25) uopće ne smatra potrebnim daljnje usavršavanje. S prosječnom ocjenom od 3,10 (SD=1,09), ovi podaci ukazuju na raznolike individualne potrebe za daljnjim obrazovanjem među odgojiteljima.

Ispitanici su također ocijenili da su kroz stručna usavršavanja razvili vještine potrebne za izgradnju kvalitetnih odnosa s lokalnim institucijama, pri čemu se 43,91% (N=101) slaže, a 23,04% (N=53) u potpunosti slaže s tom tvrdnjom. Ipak, manji broj ispitanika, njih 5,22% (N=12), ne slaže se, dok se 2,17% (N=5) uopće ne slaže, što rezultira prosječnom ocjenom od 3,80 (SD=0,92).

Stručna usavršavanja pomažu odgojiteljima u prepoznavanju potencijala lokalne zajednice za uključivanje u odgojno-obrazovni rad, prema mišljenju 47,83% (N=110) ispitanika, dok se 25,65% (N=59) u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom. S druge strane, 3,04% (N=7) ispitanika ne slaže se, a 1,74% (N=4) smatra da im stručna usavršavanja nisu pomogla u tom aspektu, s prosječnom ocjenom od 3,93 (SD=0,86).

Što se tiče kreativnog pristupa stvaranju novih projekata s lokalnom zajednicom, 40,00% (N=92) ispitanika slaže se da su im stručna usavršavanja omogućila takav pristup, dok se 24,78% (N=57) u potpunosti slaže. S druge strane, 5,22% (N=12) ispitanika ne slaže se, a 2,61% (N=6) u potpunosti ne vidi koristi u tom pogledu, s prosječnom ocjenom od 3,79 (SD=0,96).

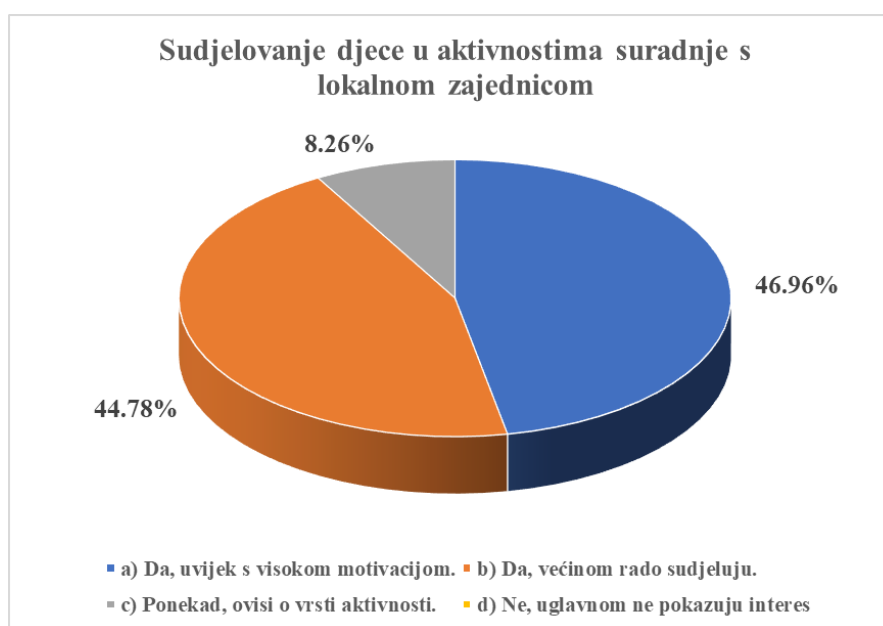
Rezultati pokazuju da većina odgojitelja smatra da su kompetentni za suradnju s lokalnom zajednicom te da stručna usavršavanja vide kao važan izvor za razvoj potrebnih vještina. Unatoč tome, manji postotak ispitanika izražava potrebu za dodatnim usavršavanjima ili smatra da postojeće obrazovne prilike ne pružaju dovoljno podrške u izgradnji tih kompetencija. Ovi podaci ukazuju na prostor za daljnje unaprjeđenje programa stručnog usavršavanja kako bi se adekvatno odgovorilo na potrebe svih odgojitelja.

7.9. Sudjelovanje djece u aktivnostima organiziranim u suradnji s lokalnom zajednicom

Promatrajući participaciju djece u aktivnostima organiziranim u suradnji s dionicima iz lokalne zajednice, može se primijetiti da je dominantna percepcija ispitanika pozitivna. Naime, 108 ispitanika (46,96%) smatra da djeca uvijek sudjeluju s visokom motivacijom, što upućuje da su aktivnosti relevantne i zanimljive za djecu, potičući ih na aktivno sudjelovanje.

Uz to, 103 ispitanika (44,78%) ističe da djeca većinom rado sudjeluju, čime se potvrđuje općenita sklonost djece prema ovakvim aktivnostima. Međutim, zanimljivo je napomenuti da 19 ispitanika (8,26%) smatraju da sudjelovanje djece ponekad ovisi o vrsti aktivnosti. Ova stavka naglašava važnost prilagodbe i raznolikosti aktivnosti kako bi se povećala motivacija i angažman djece.

Grafikon 9. Sudjelovanje djece u aktivnostima organiziranim u suradnji s lokalnom zajednicom

7.10. Utjecaj suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj dobrobiti kod djece

U ovom dijelu istraživanja odgojitelji su procjenjivali u kojoj mjeri suradnja doprinosi razvoju dobrobiti kod djece, kao i njihovom općem osjećaju pripadnosti i odgovornosti prema zajednici. Rezultati su prikazani u tablici 7.

Tablica 7. Utjecaj suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj dobrobiti kod djece

Suradnja s ustanovama u lokalnoj zajednici...	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
pridonosi tjelesnoj i emocionalnoj dobrobiti djece.	0	0,00	0	0,00	19	8,26	115	50,00	96	41,74	4,33	0,62
pomaže djeci u razvoju socijalnih vještina.	0	0,00	1	0,43	10	4,35	93	40,43	126	54,78	4,50	0,60
pridonosi razvijanju samopouzdanje, samostalnost i vještine donošenja odluka kod djece.	1	0,43	1	0,43	14	6,09	106	46,09	108	46,96	4,39	0,66
pomaže djeci da izgrade kvalitetnije socijalne odnose s vršnjacima i odraslima.	0	0,00	2	0,87	13	5,65	97	42,17	118	51,30	4,44	0,64
pridonosi razvijaju kreativnost i inovativnost djece, što pozitivno utječe na njihovu obrazovnu dobrobit.	0	0,00	0	0,00	16	6,96	99	43,04	115	50,00	4,43	0,62
pomaže djeci da postanu svjesna sebe kao važnog dijela zajednice i razviju osjećaj pripadnosti.	0	0,00	0	0,00	15	6,52	93	40,43	122	53,04	4,47	0,62
omogućuju djeci da razviju odgovornost prema sebi, drugima i svojoj zajednici.	0	0,00	1	0,43	13	5,65	97	42,17	119	51,74	4,45	0,62
pomaže u stjecanju vještine prilagodbe djece i snalaženja u novim situacijama, što jača njihovu socijalnu dobrobit.	0	0,00	1	0,43	12	5,22	93	40,43	124	53,91	4,48	0,62

Ispitanici su pokazali visok stupanj slaganja s tvrdnjama o pozitivnim učincima suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj djece. Najviše slaganja zabilježeno je u tvrdnji da suradnja pomaže djeci u razvoju socijalnih vještina, pri čemu se 54,78% ispitanika (N=126) u potpunosti slaže, dok se 40,43% (N=93) slaže, uz prosječnu ocjenu (AS) od 4,50 i standardnu devijaciju (SD) od 0,60. Sljedeća tvrdnja, da suradnja pomaže djeci u stjecanju vještina prilagodbe i snalaženja u novim situacijama, također je visoko ocijenjena, s 53,91% ispitanika (N=124) koji se u potpunosti slažu, uz prosječnu ocjenu od 4,48 (SD=0,62).

Tvrđnja da suradnja s lokalnom zajednicom pomaže djeci da izgrade odgovornost prema sebi, drugima i zajednici dobila je visoke ocjene, s 51,74% ispitanika (N=119) koji se u potpunosti slažu, uz prosječnu ocjenu od 4,45 (SD=0,62). Sličan stupanj slaganja zabilježen je kod tvrdnje da suradnja pomaže djeci u izgradnji kvalitetnih socijalnih odnosa, gdje se 51,30% ispitanika (N=118) u potpunosti slaže, uz prosječnu ocjenu od 4,44 (SD=0,64).

Kada je riječ o kreativnosti i inovativnosti, 50% ispitanika (N=115) u potpunosti se slaže da suradnja pridonosi tim aspektima dječjeg razvoja, dok se 43,04% (N=99) slaže, uz prosječnu ocjenu od 4,43 (SD=0,62). Tvrđnja da suradnja pridonosi razvoju tjelesne i emocionalne dobrobiti djece također je visoko ocijenjena, s prosječnom ocjenom od 4,33 (SD=0,62), pri čemu se 50% ispitanika (N=115) slaže, a 41,74% (N=96) u potpunosti slaže.

Odgojitelji se također u velikoj mjeri slažu da suradnja pomaže djeci da razviju samopouzdanje, samostalnost i vještine donošenja odluka, s 46,96% (N=108) koji se u potpunosti slažu, uz prosječnu ocjenu od 4,39 (SD=0,66). Konačno, tvrdnja da suradnja pomaže djeci da postanu svjesni sebe kao važnog dijela zajednice i razviju osjećaj pripadnosti također bilježi visoko slaganje, s 53,04% ispitanika (N=122) koji se u potpunosti slažu, uz prosječnu ocjenu od 4,47 (SD=0,62).

Ovi rezultati jasno pokazuju da odgojitelji percipiraju suradnju s lokalnom zajednicom kao važan faktor koji pozitivno utječe na razne aspekte dječjeg razvoja, uključujući socijalne vještine, emocionalnu dobrobit, odgovornost i osjećaj pripadnosti.

7.11. Razvoj kurikuluma vrtića kroz suradnju s lokalnom zajednicom

U zadnjem setu tvrdnji ispitivalo se mišljenje odgojitelja o utjecaju suradnje s lokalnom zajednicom za razvoj kurikuluma. Hipoteza H4 polazi od pretpostavke da odgojitelji smatraju kako suradnja s lokalnom zajednicom pozitivno utječe na razvoj i provedbu kurikuluma, a rezultati istraživanja pružaju uvid u razinu slaganja ispitanika s tom tvrdnjom. Isti su prikazani u tablici 8 te opisno.

Tablica 8. Razvoj kurikuluma vrtića kroz suradnju s lokalnom zajednicom

Suradnja s lokalnom zajednicom...	Uopće se ne slažem		Ne slažem se		Niti se slažem niti se ne slažem		Slažem se		U potpunosti se slažem		AS	SD
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
omogućuje „kreiranje“ kurikuluma usklađenog s potrebama i interesima djece.	2	0,87	3	1,30	35	15,22	125	54,35	65	28,26	4,08	0,75
i zajedničko planiranje kurikuluma omogućuje bolje povezivanje obrazovnih sadržaja s realnim životnim situacijama.	1	0,43	6	2,61	28	12,17	123	53,48	72	31,30	4,13	0,75
obogaćuje kurikulum vrtića projektima i aktivnostima koje uključuju djecu, roditelje i širu zajednicu.	1	0,43	4	1,74	21	9,13	115	50,00	89	38,70	4,25	0,72
otvara mogućnost da kurikulum postane raznovrsniji, što djeci omogućava obrazovno iskustvo.	3	1,30	2	0,87	22	9,57	109	47,39	94	40,87	4,26	0,77

Rezultati pokazuju visoku razinu slaganja odgojitelja s tvrdnjama o pozitivnom utjecaju suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj i prilagodbu kurikuluma vrtića. Najveći stupanj slaganja zabilježen je kod tvrdnje da suradnja obogaćuje kurikulum projektima i aktivnostima koje uključuju djecu, roditelje i širu zajednicu, pri čemu se 50% ispitanika (N=115) slaže, dok se 38,70% (N=89) u potpunosti slaže, s prosječnom ocjenom (AS) od 4,25 i standardnom devijacijom (SD) od 0,72. Također, 47,39% (N=109) ispitanika slaže se da suradnja s lokalnom zajednicom omogućava raznovrsniji kurikulum, dok se 40,87% (N=94) u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom, uz prosječnu ocjenu od 4,26 (SD=0,77).

S druge strane, manji postotak, 1,30% (N=3), uopće se ne slaže s ovom tvrdnjom. Suradnja s lokalnom zajednicom, prema mišljenju 53,48% ispitanika (N=123), omogućuje bolje povezivanje obrazovnih sadržaja s realnim životnim situacijama, dok se 31,30% (N=72) u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom, s prosječnom ocjenom od 4,13 (SD=0,75).

Na tvrdnju da suradnja s lokalnom zajednicom omogućuje kreiranje kurikuluma usklađenog s potrebama i interesima djece, 54,35% ispitanika (N=125) slaže se, dok se 28,26% (N=65) u potpunosti slaže, s prosječnom ocjenom od 4,08 (SD=0,75). Manji postotak, 0,87% (N=2), uopće se ne slaže s ovom tvrdnjom.

S obzirom na prikazane rezultate vidljivo je da se hipoteza 4 (H4) prihvaća, odnosno da suradnja s lokalnom zajednicom pozitivno utječe za razvoj i provedbu kurikuluma vrtića.

Provedeno istraživanje je potvrdilo da odgojitelji imaju izrazito pozitivna mišljenja o važnosti suradnje s lokalnom zajednicom u razvoju i provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja. Suradnja s različitim dionicima iz lokalne zajednice doprinosi kvalitetnijem planiranju, omogućuje pristup novim resursima, te potiče nove projektne aktivnosti u vrtićima, što se potvrdilo statistički značajnim rezultatima.

Djeca su pokazala visoku motivaciju za sudjelovanje u ovim aktivnostima, što ističe njihovu relevantnost i prilagodbu dječjim interesima. Nadalje, suradnja s lokalnim ustanovama pozitivno utječe na tjelesnu, emocionalnu i socijalnu dobrobit djece, te pridonosi razvoju njihovih socijalnih vještina, kreativnosti, odgovornosti i osjećaja pripadnosti zajednici.

Sve ove pozitivne učinke ukazuju na to da je suradnja s lokalnom zajednicom ključan element u odgojno-obrazovnom procesu koji bi trebao postati redovita praksa.

8. Zaključak

Rani i predškolski odgoj čini ključnu fazu u djetetovu cjelokupnom razvoju te igra presudnu ulogu u oblikovanju temelja za buduće obrazovne uspjehe, društvenu integraciju i osobni napredak. Kvalitetno obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu ne samo da pridonose kognitivnom, socijalnom i emocionalnom razvoju djece, već osiguravaju ravnopravne prilike za sve, neovisno o društveno-ekonomskom statusu njihovih obitelji. Time se smanjuju nejednakosti u obrazovnim postignućima te se potiče socijalna uključenost, što je jedan od ključnih ciljeva suvremenih odgojno-obrazovnih politika. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj u Republici Hrvatskoj naglašava važnost fleksibilnosti, partnerstva s obitelji i lokalnom zajednicom te kontinuiranog profesionalnog razvoja odgojitelja kako bi se osigurao dinamičan i prilagodljiv odgojno-obrazovni proces koji zadovoljava specifične i individualne potrebe svakog djeteta.

Suradnja između vrtića i lokalne zajednice ne predstavlja samo dodatni aspekt odgojno-obrazovnog procesa, već ključnu komponentu koja bitno doprinosi kvaliteti razvoja i implementaciji kurikuluma ranog i predškolskog odgoja. Takva suradnja omogućuje djeci stjecanje znanja i vještina kroz praktična iskustva koja su usklađena s njihovim interesima i svakodnevnim okruženjem. Ujedno, osnažuje osjećaj pripadnosti zajednici te razvija socijalne vještine, kreativnost i samopouzdanje. Dakle, suradnja odgojno-obrazovnih ustanova s lokalnom zajednicom predstavlja iznimno važan element unaprjeđenja odgojno-obrazovnog procesa. Primjeri iz Dječjeg vrtića Bubamara u Benkovcu jasno pokazuju da takva suradnja može značajno doprinijeti razvoju djece kroz različite oblike interakcije s lokalnim institucijama kao što su muzeji, knjižnice, osnovne škole, vatrogasne postrojbe, turističke zajednice i obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Takve aktivnosti ne samo da omogućuju djeci usvajanje novih znanja i vještina, već ih i povezuju s kulturnim, društvenim i prirodnim okruženjem u kojem rastu. Kroz posjete, kreativne radionice, sudjelovanje u lokalnim događanjima i manifestacijama, djeca razvijaju osjećaj pripadnosti zajednici, jačaju socijalne vještine te usvajaju važnost zajedništva i odgovornosti prema sebi i drugima.

Suradnja s lokalnom zajednicom ima višestruke koristi za odgojno-obrazovni proces. Ona obogaćuje sadržaj kurikuluma, čineći ga relevantnijim i prilagođenijim interesima djece, ali i svakodnevnom životu s kojim se ona susreću.

Ovakva interakcija između obrazovnih ustanova i lokalnih dionika omogućava djeci učenje u stvarnim, svakodnevnim situacijama, čime se potiče njihovo praktično znanje i razvoj vještina potrebnih za budući život. Na taj način, obrazovne ustanove postaju aktivni sudionici u očuvanju lokalne kulture i tradicije, istovremeno jačajući društvenu povezanost i aktivno uključivanje djece u život zajednice. Važno je naglasiti da su odgojitelji ključni akteri u ovom procesu. Njihove stručne kompetencije, iskustvo i sposobnost prepoznavanja potreba djece omogućuju realizaciju ovih suradnji na način koji podržava cjelokupni razvoj djece. Kroz osmišljavanje i provedbu aktivnosti u suradnji s lokalnim dionicima, odgojitelji stvaraju prilike za djecu da istražuju, budu kreativna te razvijaju svoje socijalne i emocionalne vještine. Istraživanje provedeno u ovom radu pokazalo je da odgojitelji prepoznaju brojne pozitivne učinke suradnje s lokalnom zajednicom, posebice u smislu razvoja tjelesne, emocionalne i socijalne dobrobiti djece. Djeca koja sudjeluju u aktivnostima organiziranim u suradnji s lokalnim ustanovama rado sudjeluju, pri čemu se kod njih jača osjećaj pripadnosti zajednici, razvija se odgovornost i samopouzdanje te stječu vještine donošenja odluka i suradnje.

Unatoč neospornoj koristi ovakve suradnje, odgojitelji u istraživanju ističu određene izazove s kojima se susreću u provedbi ovih aktivnosti. Među najznačajnijim preprekama navode se nedostatak financijskih sredstava, vremena te podrške unutar samih odgojno-obrazovnih ustanova. Ovi izazovi mogu značajno utjecati na učestalost i kvalitetu suradnje s lokalnom zajednicom. Ipak, odgojitelji su naglasili potrebu za daljnjim unapređenjem suradnje, ističući da ona ne bi trebala biti povremena ili izolirana aktivnost, već redovita praksa koja bi trebala postati sastavni dio svakodnevnog odgojno-obrazovnog rada.

Rezultati istraživanja, prikazanog u ovom radu, pružaju vrijedne smjernice za buduće korake u unaprjeđenju suradnje između vrtića i lokalnih zajednica. Jasno je da takva suradnja obogaćuje dječje obrazovanje, stvara čvrste temelje za njihov budući osobni, socijalni i kulturni razvoj te pridonosi izgradnji aktivnije i povezanije zajednice. Važno je da se u budućnosti osiguraju adekvatni resursi, financijska sredstva i institucionalna podrška kako bi se takva suradnja mogla kontinuirano razvijati na dobrobit djece, odgojitelja i šire društvene zajednice. Vrtići, kao ključni dionici lokalne zajednice, trebali bi igrati središnju ulogu u izgradnji povezanih sustava potpore koji osiguravaju ne samo obrazovanje i skrb za djecu, već i podršku obiteljima, čime se stvara sigurno i podržavajuće okruženje za razvoj svih članova zajednice. Kroz aktivno partnerstvo s obiteljima i lokalnim institucijama, vrtići mogu postati središta holističkog razvoja djece, pripremajući ih na izazove koje donosi suvremeno društvo i globalizacija.

9. Literatura

1. Bašić, S. (2011). (Nova) slika o djetu u pedagogiji djetinjstva. *Nove paradigme ranog odgoja*. Ur. Dubravka Maleš. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Zavod za pedagogiju. Zagreb
2. Bubljšašić-Kuzmanović, V. (2009). Kooperativno učenje kao indikator kvalitete odgoja i obrazovanja. *Život i škola*, 21(57), 50-57. <https://hrcak.srce.hr/37081> (pristupljeno 25. lipnja 2024.)
3. Cohen, B. (2010). Od učenja u zajednici do gospodarskog oporavka: zašto je osjećaj „mjesta“ važan. *Djeca u Europi: zajednička publikacija mreže europskih časopisa*, 2(3), 2-3. <https://hrcak.srce.hr/144564> (pristupljeno 26. lipnja 2024.)
4. Došen-Dobud, A. (1995). *Malo dijete – veliki istraživač*. Educa. Zagreb.
5. Goswami, Usha. 2015. Children's Cognitive Development and Learning. (CPRT Research Survey 3). Cambridge Primary Review Trust. York. <https://cprtrust.org.uk/wp-content/uploads/2015/02/COMPLETE-REPORT-Goswami-Childrens-Cognitive-Development-and-Learning.pdf> (pristupljeno 02. srpnja 2024.)
6. Hrvatska enciklopedija. *Lokalna Zajednica*. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/lokalna-zajednica> (pristupljeno 02. srpnja 2024.)
7. Jurčević Lozančić, A. (2018). Nove paradigme shvaćanja djeteta, kvalitete djetinjstva i kvalitete institucionalizacije djetinjstva. *Život i škola*, 11-17. Sveučilište u Zagrebu. Zagreb. <https://hrcak.srce.hr/clanak/320595> (pristupljeno 02. srpnja 2024.)
8. Ljubetić, M. (2007). Biti kompetentan roditelj. Mali profesor. Zagreb.
9. Ljubetić, M. (2009). Vrtić po mjeri djeteta. Školske novine. Zagreb.
10. Maleš, D. i Kušević, B. (2011). Nova paradigma obiteljskog odgoja. *Nove paradigme ranog odgoja*. Ur. Dubravka Maleš. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Zavod za pedagogiju. Zagreb
11. Mendeš, B. (2009). Početna nastava čitanja i pisanja – temelj nastave hrvatskog jezika. *Magistra Idertina*, 115-129. Filozofski fakultet Sveučilište u Splitu. Split. <https://hrcak.srce.hr/50939> (pristupljeno 05. srpnja 2024.)
12. Milanović, M. (2014). *Pomozimo im rasti*. Golden marketng-Tehnička. Knjiga. Zagreb.
13. Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Persona. Zagreb.

14. Mlinarević, V. (2004). Vrtično okruženje usmjereno na dijete. *Život i škola*, 112-119. [file:///C:/Users/JG%20The%20WAR%20Lord/Downloads/183458.Vrtino_okruzenje_usmjereno_na_dijete%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/JG%20The%20WAR%20Lord/Downloads/183458.Vrtino_okruzenje_usmjereno_na_dijete%20(3).pdf) (pristupljeno 01. srpnja 2024.)
15. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj. (2015). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Zagreb.
16. Nenadić-Bilan, D. i Matov, J. (2014). Partnerstvo obitelji i predškolske ustanove kao potpora roditeljstvu. *Magistra idertina*. 9(1), 123-135. Sveučilište u Zadru. Zadar. <https://hrcak.srce.hr/137247> (pristupljeno 02. srpnja 2024.)
17. Nenadić-Bilan, D. (2015). Predškolsko dijete i baština - istraživanje u muzeju. *Školski vjesnik : časopis za pedagojsku teoriju i praksu*. 64(3), 492-503. <https://hrcak.srce.hr/151381> (pristupljeno 05. srpnja 2024.)
18. Nenadić-Bilan, D. (2016). Pedagogijm slušanja do darovitog djeteta predškolske dobi. *Suvremeni pristup odgoji i obrazovanju darovite djece i učenika*. Ur. Zrilić, Smiljana. Sveučilište u Zadru. Zadar.
19. Slunjski, E. (2001). *Integrirani predškolski kurikulum – rad djece na projektima*. Mali profesor. Zagreb.
20. Slunjski, E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikulumuma*. Mali profesor. Zagreb.
21. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić – zajednica koja uči, mjesto suradnje, dijaloga i zajedničkog učenja*. S M Naklada. Zagreb.
22. Slunjski, E. (2012). *Tragovima dječjih stopa*. Profil. Zagreb.
23. Slunjski, E. i sur. (2012). *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Zagreb.
24. Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Andromeda d. o. o. Rijeka.
25. Travirka Marčina, K. *Dječja likovnost i muzej - materijal za studente studija za odgojitelje*. Sveučilište u Zadru. Zadar.
26. Tomljenović, J E. Šarić, I. i Ivančić, K. (2019). Dijete kao sukreator vlastitog učenja. *Pravo djeteta na kontinuitet u odgoju i obrazovanju*. Ur. Mendeš, Branimir. Dječji vrtić Cvit Mediterana. Split.
27. Tankersley, D. i sur. (2012). *Teorija u praksi priručnik za profesionalni razvoj odgojitelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak. Zagreb.
28. Valjan Vukić, V. (2011). Razvijanje kulture predškolske ustanove zajedničkim djelovanjem roditelja i odgojitelja. *Magistra Idertina*. 6(1), 123-135. <https://hrcak.srce.hr/87331> (pristupljeno 05. srpnja 2024.)

29. Valjan Vukić, V. (2012). Prostorno okruženje kao poticaj za razvoj i učenje djece predškolske dobi. *Magistra Iadertina*, 7(7), 123-132. <https://hrcak.srce.hr/99897> (pristupljeno 06. srpnja 2024.)
30. Vinšćak, T. (1999). Iz tradicijske baštine središnje Istre. *Studia ethnologica Croatica*, 10/11(1), 75- 88. <https://hrcak.srce.hr/48538> (pristupljeno 29. lipnja 2024.)
31. Visković, I. (2018). Postupci prijelaza iz dječjeg vrtića u osnovnu školu. *Croatian Journal of Education*. 20(3), 51-75.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=326869 (pristupljeno 07. srpnja 2024.)
32. Visković, I. i Višnjić Jevtić, A. (2019). *Je li važnije putovati ili stići!?*. ALFA d. d. Zagreb.
33. Višnjić Jevtić, A. i sur. (2018). *Izazovi suradnje – razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo*. Zagreb. Alfa.
34. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22)
35. Zavičajni muzej Benkovac. *Zavičajni muzej Benkovac*. <https://muzej-benkovac.hr/> (pristupljeno 07. srpnja 2024.)

10. Prilozi

I. Anketni upitnik

ANKETNI UPITNIK ZA ODGOJITELJE

Poštovani,

Pred Vama je anketni upitnik koji ima za cilj ispitati „Mišljenja odgojitelja o važnosti suradnje s lokalnom zajednicom u razvoju i provedbi kurikuluma ranog i predškolskog odgoja“. Istraživanje se provodi za potrebe izrade diplomskog rada na Diplomskom studiju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Sudjelovanje u ovom ispitivanju je dobrovoljno, a vaši odgovori ostaju anonimni i analizirat će se skupno. Molimo Vas da na pitanja odgovarate otvoreno i iskreno, jer je Vaša mišljenje važno za uspjeh ovog istraživanja.

Za ispunjavanje upitnika potrebno je 10 minuta.

Hvala Vam što ste dio ovog istraživanja!

ANKETA

1. **Spol (zaokružite):**

- a) Muško
- b) Žensko

2. **Vaša dob:**

- a) 23-30 godina
- b) 31-40 godina
- c) 41-50 godina
- d) 51-60 godina
- e) 61-65 godina

3. **Radno iskustvo:**

- a) 0-5 godina
- b) 6-10 godina
- c) 11-15 godina
- d) 16-20 godina

- e) 21- 25 godina
- f) Više od 25 godina

4. Koji ste studij završili:

- a) Studij predškolskog odgoja u trajanju od 2 godine
- b) Stručni studij predškolskog odgoja u trajanju od 3 godine
- c) Sveučilišni preddiplomski studij ranog i predškolskog odgoja u trajanju od 3 godine
- d) Diplomski studij ranog i predškolskog odgoja

5. Osnivač Vaše odgojno - obrazovne ustanove:

- a) Jedinica lokalne samouprave
- b) Privatni osnivač

6. Županija u kojoj se nalazi Vaša ustanova:

- a) Ličko-senjska
- b) Splitsko-dalmatinska
- c) Šibensko-kninska
- d) Zadarska
- e) Zagrebačka
- f) Drugo

7. Mjesto Vaše odgojno obrazovne ustanove:

- a) Grad
- b) Manje mjesto
- c) Selo
- d) Otok

8. S koliko različitih ustanova u lokalnoj zajednici ostvarujete suradnju tijekom pedagoške godine?

- a) Ne surađujem uopće
- b) 1-2

- c) 3-4
- d) 5-6
- e) Više od 6

9. **Koliko često ostvarujete suradnju sa sljedećim dionicima/ustanovama iz lokalne zajednice?** (Označite odgovarajuću učestalost suradnje za svaku instituciju)

Redni broj	Tijekom pedagoške godine s djecom posjećujem i ostvarujem različite oblike suradnje s ...	Nikada	Rijetko	Ponekad	Često	Vrlo često
1.	drugim vrtićima u lokalnoj zajednici					
2.	osnovnim školama					
3.	knjižnicama					
4.	muzejima i galerijama					
5.	lokalnim manifestacijama					
6.	kazalištima					
7.	kinom					
8.	hitnim službama (vatrogasci, policija, dom zdravlja, liječničke ordinacije)					
9.	sportskim klubovima					
10.	udrugama (za mlade, djecu s teškoćama, eko udrugama...)					
11.	crkvom i vjerskim organizacijama					
12.	domovima za stare i nemoćne osobe					
13.	OPG-ovima					
14.	poštom, bankom, štedionicom					

10. Sljedeće tvrdnje odnose se na **vaše mišljenje o benefitima suradnje vrtića s lokalnom zajednicom na odgojno-obrazovni rad.**

(Molimo vas da za svaku od sljedećih tvrdnji označite samo odgovor koji najbolje odražava vaše mišljenje.)

Redni broj	Suradnja s lokalnom zajednicom...	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	pridonosi kvalitetnijem planiranju i provedbi odgojno-obrazovnog procesa.					
2.	omogućuje pristup novim resursima koji obogaćuju odgojno-obrazovni rad.					
3.	poticaj je za pokretanje novog projektnog oblika rada u vrtiću					
4.	treba biti redovna praksa, a ne izolirana suradnja.					

11. Tko prema Vašem mišljenju i iskustvu inicira suradnju između dječjeg vrtića i institucija u lokalnoj zajednici.

(Molimo vas da za svaku od sljedećih tvrdnji označite odgovor koji najbolje odražava vaše iskustvo).

Redni broj	Inicijativu za suradnju s lokalnom zajednicom uglavnom pokreće...	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	ravnatelj Vaše ustanove.					
2.	pedagog Vaše ustanove.					
3.	odgojitelj koji prati interese djece i kompetentan je za ostvarenje suradnje					
4.	odgojitelji uz podršku i participaciju roditelja					
5.	institucije lokalne zajednice (knjižnice, muzeji, kazališta, kina, sportski klubovi...).					

12. Navedene tvrdnje odnose se na Vaše **mišljenje o zadovoljstvu podrškom i potporom koju dobivate za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom.**

(Molimo vas da za svaku od sljedećih tvrdnji označite samo jednu opciju koja najbolje odgovara vašem mišljenju.)

Redni broj	Zadovoljan/na sam potporom i podrškom koju dobivam za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom, od strane...	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	ravnatelja ustanove.					
2.	pedagoga ustanove.					
3.	ostalih stručnih suradnika u vrtiću (psihologa, logopeda, edukacijskog rehabilitatora...)					
4.	kolega odgojitelja unutar/izvan ustanove.					
5.	dionici iz lokalne zajednice.					
6.	roditelja djece iz odgojne skupine.					

13. Sljedeće tvrdnje odnose se na Vaše **mišljenje o preprekama za ostvarenje suradnje s institucijama lokalnom zajednicom.**

(Molimo vas da za svaku od sljedećih tvrdnji označite samo jednu opciju koja najbolje odgovara vašem mišljenju.)

Redni broj	Najčešće prepreke u ostvarenju suradnje s lokalnom zajednicom su...	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	Nedostatak vremena.					
2.	Nedostatak financijskih sredstava.					
3.	Nedostatak podrške unutar ustanove.					
4.	Nedostatak interesa i loša komunikacija s lokalnom zajednicom.					
5.	Organizacijski i kadrovski problemi unutar vrtića.					
6.	Zakonske ili administrativne prepreke.					

14. Navedene tvrdnje odnose se na Vaše **mišljenje o kompetencija i stručnim usavršavanjem odgojitelja za suradnju s lokalnom zajednicom.**

(Molimo vas da za svaku od sljedećih tvrdnji označite samo jednu opciju koja najbolje odgovara vašem mišljenju.)

Redni broj	Tvrdnje	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	Osjećam se kompetentnim/om za suradnju s institucijama u lokalnoj zajednici					
2.	Potrebna su mi stručna usavršavanja u području suradnje s lokalnom zajednicom					
3.	Kroz stručna usavršavanja razvio/la sam vještine potrebne za izgradnju kvalitetnih odnosa s lokalnim institucijama.					

4.	Stručna usavršavanja na temu suradnje pomažu mi prepoznati potencijale za uključivanje lokalne zajednice u odgojno-obrazovnom rad.					
5.	Stručna usavršavanja su mi omogućila da kreativno pristupim „stvaranju“ novih projekata s lokalnom zajednicom.					

15. Prema Vašem mišljenju participiraju li djeca rado u aktivnostima koje se organiziraju u suradnji s dionicima iz lokalne zajednice?

- Da, uvijek s visokom motivacijom.
- Da, većinom rado sudjeluju.
- Ponekad, ovisi o vrsti aktivnosti.
- Ne, uglavnom ne pokazuju interes.

16. Molimo Vas da ocijenite u kojoj se mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama o **dobrobiti djeteta koje se ostvaruju u suradnji s lokalnom zajednicom.**

(Molimo vas da za svaku od sljedećih tvrdnji označite samo jednu opciju koja najbolje odgovara vašem mišljenju.)

Redni broj	Suradnja s ustanovama u lokalnoj zajednici...	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	pridonosi tjelesnoj i emocionalnoj dobrobiti djece.					
2.	pomaže djeci u razvoju socijalnih vještina.					
3.	pridonosi razvijanju samopouzdanje, samostalnost i vještine donošenja odluka kod djece.					
4.	pomaže djeci da izgrade kvalitetnije socijalne odnose s vršnjacima i odraslima.					

5.	pridonosi razvijaju kreativnost i inovativnost djece, što pozitivno utječe na njihovu obrazovnu dobrobit.					
6.	pomaže djeci da postanu svjesna sebe kao važnog dijela zajednice i razviju osjećaj pripadnosti.					
7.	omogućuju djeci da razviju odgovornost prema sebi, drugima i svojoj zajednici.					
8.	pomaže u stjecanju vještine prilagodbe djece i snalaženja u novim situacijama, što jača njihovu socijalnu dobrobit.					

17. Molimo Vas da ocijenite u kojoj se mjeri se slažete sa sljedećim tvrdnjama **o razvoju kurikuluma kroz suradnju s lokalnom zajednicom.**

(Molimo vas da za svaku od sljedećih tvrdnji označite samo jednu opciju koja najbolje odgovara vašem mišljenju.)

Redni broj	Suradnja s lokalnom zajednicom...	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	omogućuje „kreiranje“ kurikuluma usklađenog s potrebama i interesima djece.					
2.	i zajedničko planiranje kurikuluma omogućuje bolje povezivanje obrazovnih sadržaja s realnim životnim situacijama.					
3.	obogaćuje kurikulum vrtića projektima i aktivnostima koje uključuju djecu, roditelje i širu zajednicu.					
4.	otvara mogućnost da kurikulum postane raznovrsniji, što djeci omogućava obrazovno iskustvo.					

Hvala na pažnji!

II. Popis fotografija

Slika 1. Muzejski pedagog upoznaje djecu prvom izložbenom dvoranom	17
Slika 2. Razgledavanje četvrte izložbene prostorije s dioramom stare bukovičke kuće	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
Slika 3. HAI radionica koja za cilj ima upoznavanje s nematerijalnom i materijalnom kulturnom baštinom RH.....	19
Slika 4. Izložbena dvorana s radovima	20
Slika 5. Odgojna skupina Leptirići, na kraju svečanosti otvorenja izložbe te podijele diploma i kapa predškolicima	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
Slika 6. Knjižničarka čita slikovnicu	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
Slika 7. Djeca u likovnoj aktivnosti.....	22
Slika 8. Djeca u slobodnim aktivnostima na dječjem odjelu.....	22
Slika 9. Izložbu radova je otvorio sam gradonačelnik.....	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
Slika 10. Radovi djece predškolaca za izložbi u GKB	23
Slika 11. Božićni sajam, prodaja ukrasa izrađenih na kreativnoj radionici s roditeljima	24
Slika 12. Predstavljanje maškarane grupe na karnevaliću.....	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
Slika 13. Posjet turističkoj zajednici.....	25
Slika 14. Na prijemu kod gradonačelnika u Maloj vijećnici	25
Slika 15. Ključevi grada u rukama „nove” vlasti.....	26
Slika 16. Učenica u interakciji s djecom čita slikopriču.....	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
Slika 17. Djeca u aktivnom sudjelovanju pri izvođenju jednostavnijih pokusa	28
Slika 18. Upoznavanje termo vizijske kamere.....	29
Slika 19. Vlastiti doživljaj gašenja vatre.....	30
Slika 20. Upoznavanje vatrogasnog vozila.....	30
Slika 21. Djeca s moto djedicom	31
Slika 22. Posjet pčelinjaku OPG-a Ivanišević	31
Slika 23. Pčelari vraćaju med	32

III. Popis grafikona

Grafikon 1. Spolna struktura ispitanika	36
Grafikon 2. Dobna struktura zaposlenika	37
Grafikon 3. Radno iskustvo ispitanika.....	38
Grafikon 4. Struktura ispitanika prema završenom studiju	38
Grafikon 5. Struktura ispitanika prema osnivaču odgojno-obrazovne ustanove	39
Grafikon 6. Struktura ispitanika prema županiji ustanove.....	40
Grafikon 7. Raspodjela ispitanika prema lokaciji rada	40
Grafikon 8. Učestalost suradnje s lokalnom zajednicom tijekom pedagoške godine.....	41
Grafikon 9. Sudjelovanje djece u aktivnostima organiziranim u suradnji s lokalnom zajednicom	52

IV. Popis tablica

Tablica 1. Učestalost i obrasci suradnje s dionicima/ustanovama iz lokalne zajednice	42
Tablica 2. Mišljenje o benefitima suradnje vrtića s lokalnom zajednicom na odgojno-obrazovni rad	44
Tablica 3. Inicijativa za pokretanje suradnje između dječjeg vrtića i institucija u lokalnoj zajednici	46
Tablica 4. Zadovoljstvo podrškom i potporom koju odgojitelji dobivaju za uspostavu suradnje s lokalnom zajednicom	47
Tablica 5. Prepreke za ostvarenje suradnje s institucijama iz lokalne zajednice	48
Tablica 6. Kompetencije i stručno usavršavanje odgojitelja za suradnju s lokalnom zajednicom	50
Tablica 7. Utjecaj suradnje s lokalnom zajednicom na razvoj dobrobiti kod djece.....	53
Tablica 8. Razvoj kurikuluma vrtića kroz suradnju s lokalnom zajednicom.....	55

11. Životopis

OSOBN INFORMACIJE

Jadranka Grabić

 Kijevska ulica 17, 23 000 Zadar

 +385919037695

 jadranka.grabic85@gmail.com

RADNO ISKUSTVO

- 18.08.2005. – 18.11.2005.

„Bakmaz“ d.o.o., za trgovinu i prijevoz Zadar

Trgovac

- 16.06.2006. – 30.09.2006.
05.06.2007. – 31.10.2007.

„BATS – GRAFIKA“ d.o.o., Zadar

Voditelj trgovine

- 05.06.2008. – 30.09.2008.

„Vodoprivredne društvene djelatnosti“ d.o.o., Zagreb; Filijala „Margarita Maris“ Sv. Filip i Jakov

Rad na recepciji

- 03.11.2008. – danas

Dječji vrtić Bubamara Benkovac

Odgojitelj

- rujan 1999. – lipanj 2003.

Ekonomsko – birotehnička i trgovačka škola Zadar

Ekonomski tehničar

- listopad 2005. - rujan 2008.

Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Odgojitelj predškolske djece

- listopad 2021. – kolovoz 2022.

Sveučilište Zadru, Razlikovni program preddiplomskog sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Sveučilišna prvostupnica ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

univ. bacc. praesc. educ.

- listopad 2022. – danas

Sveučilišni diplomski studij rani i predškolski odgoj i obrazovanje

OSOBNJE VJEŠTINE

Engleski jezik	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	B2	B2	B1	B2	B1

- napredno poznavanje rada na računalu
- vozačka B kategorije